

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Évre ..... 24 korona.
Hóna ..... 2 korona.

VIDEKEN:

Évre ..... 28 korona.
Hóna ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

Általános petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólír petit sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda-Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Péntek, július 2.

(Köteles közlés.) 653—1907. B. szám. Masolat. Felseje a király nevében! Az aradi kir. törvények mint büntető bíróság, a Bittó József kir. törvényszéki bíró elnöklete alatt, Nagy József kir. törvényszéki bíró és Uray József kir. törvényszéki albíró, valamint Seybold Kálmán kir. törvényszéki jegyző, mint jegyzőkönyvvezető részvétele mellett — a vádtanácsnak 1906. évi 15832. és 1907. évi 842. szám alatt kelt vádhatározataiban Stauber József és Hegedűs Loránt ellen, egyrendbeli nyomtatvány útján, folytatolag elkövetett rágalmozás és becsmérlés vétsége miatt foglalt vád fölött. — a kir. törvényszéknek 1907. évi 12775. szám alatt kelt végzése folytán dr. Balassa Ármán ügyvéd, mint főmagánvádló képviselőjének a szabadlábán lévő vádlottaknak dr. Sugár Jenő ügyvéd, mint védőnek jelenlétében, 1907. évi október hó 25-ik napján Aradon megtartott nyilvános főtárgyalás alapján a vád- és védelem meghallgatása után következőleg Itélt: Stauber József magyartörvényi születési és aradi lakos 36 éves, izraelita, nős, 3 gyermeke van, írószerszám, 12,000 korona vagyonnal bíró, katonai kötelezettségének eleget tett, vádlott bűnösnek mondatik ki a btkv. 258. §-a a ütköző és btkv. 259. §-a szerint minősülő egyrendbeli nyomtatvány útján folytatolag elkövetett rágalmozás vétségében, mert az „Aradi Közlönynek” 1905. évi szeptember hó 10-én megjelent 209-ik számában „Amiről beszélnek” — „A József kormányzó ur” című cikkében. — E panaszában nem az érdekel miakat csupán, hogy mily nagy válságba sodorta Dessewffy Béla püspöki kormányzó a csanádi püspöki uradalmat. Bár ez a körülmény is fontos ez ügyben, de mégis ha még — a visszaélések által teremtett helyzet alatt úgy áll is az uradalom kasszája, hogy a püspöki udvar temesvári konyhájára szükséges pénzüsszeget nem tudják elküldeni a makói pénztárnak a püspök (nyomás hiányossága miatt egy sor kihagyva) leg avagy jóhiszeműleg követte-e el a cselekményeket, amelyek már teljes csunyaságokban állanak előttünk, azt ma még nem is tudhatjuk és nem is a mi feladatunk, hogy ez után kutassunk. Tény azonban az, hogy a jósággkormányzó ellen a feljelentést a káptalannál megtették s e feljelentésben egyenként felsorolvák azok a nagymérvű és súlyos visszaélések, amelyek nemcsak a jósággkormányzó működését világitják meg a maga bűnös

valóságában s amelyek nemcsak a püspöki vagyon jövedelmét emésztették fel, hanem immar magát a püspöki vagyon állagát is megtámadják. Itt az ideje tehát ezzel a helyzettel fen a minisztériumban is sürgősen foglalkozzanak s mielőbb való vizsgálataot tartisanak a történt visszaélések kiderítésére és az ázsiai gondolkodás megszüntetésére.”

Ugyanazon számának „Csanádi püspökség panamaja. A jósággkormányzó üzele” című cikkben: „Nagyszabásu panamáról rántotta le a leplet a makói ujság legutóbbi száma. A csanádi püspöki uradalom legelső tisztviselője Dessewffy Béla jósággkormányzó, aki közeli rokonságban van, Dessewffy Sándor csanádi megyés püspökkel és ezen a révén jutott a dusan jövedelmező tekintélyes állásába. szazezrekkal károsította meg a püspöki uradalmat.” „Régen szárnyalt, bujkált a hír, hogy a csanádi püspöki uradalomnak nincs rendben a szénája, mert a nagy terjedelmű birtok nem nyújt annyi jövedelmet, amennyi eieig volt a temesvári püspöki konyha szükségletének fedezésére. Hová lett a temérdek kincs melyet bőszesen hozott a nagyterjedelmű föld és más olyan fekvőség, a mely növelte a püspöki uradalom jövedelmét. Ez képezte hosszú időn át a püspöki uradalom titkárának beszéd tárgyát. Végre rájöttek az éber tisztviselők arra, hogy kell lenni olyannak is közöttük, ki az idegen vagyont saját céljaira használja fel. Nem kellett sokáig törni a fejüket, megtalálták a bűnös üzelemek megteszesült alakját, nem ugyan maguk között, hanem annak az embernek a személyében, ki teljhatalommal volt felruházva, ki mint az uradalom jósággkormányzója, felvette a jövedelmek-t és azt a saját céljaira használta fel. Ez az ur volt Dessewffy Béla jósággkormányzó, aki csak magából a püspöki pénztárból hetven ezer koronát vett fel és erről az összegről mind a mai napig elfeltett elszámolni.

Egész lajstrom telik ki azokból a bűnös üzelemből, amelyekkel Dessewffy Béla jósággkormányzó a püspöki uradalmat megfosztotta jövedelmétől. Mióta az ex-lex állapot kezdetét vette, mindennemű adófizetést beszüntetett. Annal meglepőbb es a jósággkormányzóra nézve súlyosabb természetű az a körülmény, hogy bár az uradalomnak körülbelül 100,000 koronára rug az évi adója, melyből az idén egy fillért sem fizettek be, mégis több mint 220000 korona hiány támadt az uradalom jövedel-

meiben. Ha tovább is úgy tartott volna a gazdálkodás, akkor a jövő év augusztusában fél millió korona kölcsönt kellett volna felvenni, hogy a püspöki uradalom szükségleteit fedezhessek. A jósággkormányzó hűtlen gazdálkodása még egyéb tényekben is megnyilvánult, amennyiben a püspöki uradalom természet Dessewffy szintén a maga előnyre értékesítette. „A püspöki uradalmat több ezer koronával károsította meg így a gabona-termés eladásával is, növelte a kárt a jósággspekulációval is, amely büntett ugyan, de a belőle előállott haszonnak a püspöki uradalom nem látta a hasznát.” „El is kétek a kerek-tompóru jósággok a megfelelő áron, de az árból a jósággkormányzó ur csak háromnegyed részét szolgáltatta be.” „Ennyit közül egyelőre a jósággkormányzó üzeleleit teleplező ujság, de azt igéri, hogy folytatni fogja a panama részleteinek közlését, amennyiben azt is nyilvánosságra hozza, hogy Dessewffy Béla miként károsította meg a makói iparosokat. Hogy ez mindenképen megelégedésre méltó manipuláció nem fog tovább folyni a csanádi püspökség uradalmában, arra az a körülmény nyújt biztosítékot, hogy Dessewffy Béla jósággkormányzó lemondott az állásáról.” ugyanazon lapnak 1905. évi szeptember hó 12-én megjelent 210. számában „a hűtlen jósággkormányzó. A csanádi püspökség panamaja”; tovább folytatja leleplezéseit a csanádi uradalomban folytatott gazdálkodásról s kimeletlen hangon támad Dessewffy Béla jósággkormányzónak, aki az uradalom gazdasági ügyeinek vezetője volt. Az állítólagos panama nyilvánosságra hozatalának legújabb az a szenzációs fordulata támadt, hogy Dessewffy Béla jósággkormányzó vizsgálatot kért maga ellen...” ugyan ezen cikknek: A kisemberek kijátszása alatti alcikkben „200-300 ember gyűlt össze időnként s akartak körülmeleggel a kormányzó ele járni, de a legridegebb elutasításban volt részük bár a kérésezők kiműtattak, hogy a kis-bérlés rendszer — amellet, hogy rájuk nézve áldásos lenne — hasznot hozna a püspöki uradalomnak is. A kormányzó gazdálkodásának mint az előbb közölt adatok elbeszéltek — nagy kárát látták a makói kereskedők és iparosok, mert ugyszólván teljesen kiszorultak az uradalom részére való szállítástól. A helyi vállalkozóknak ezen kívül más uton is meggyűlt a bajuk a jósággkormányzóval, mert amelyik kereskedő, iparos, munkás, vagy

Turf-hiének.

*

(Tábori Kornél és Székely Vladimír A család Budapest című most megjelent érdekes könyvében olvassuk a következőket:)

A szélhámosokat, sehoggy se lehetne ama kényes növényekhez hasonlítani, amelyek csak egy bizonyos talajban és klíma alatt tudnak fejlődni. Nincs az a hely, ahol föl nem tűnnek. Nemcsak a kenyér után való hajszában, hanem ott is, ahol a játék, a szórakozás járja.

A turf-on például! A közönség játékkedvével számtalan élelmes alak él vissza s üzeleiknek rendszere annyira megállapodott, hogy csak sablonra kell dolgozniok. Bundázó-nak nevezi a tolvajnyelv ezeket a turf-hiénekakat. Nem tudni, mi okból?

Talán nem lesz érdektelen, ha egy ilyen alak makinációt végignézzük.

Természetes, hogy a plebsz körében dolgozik. Amióta a hatvanfilléres helyen nincs totalizátor, átvonult a kétkoronás helyre s a működést folytatja új tanyáján is. Uramisten, micsoda kompánia kerül ott össze! Termetes asszonyosságok, akik még a tippelés rejtelmes művészetében sem tagadhatják meg a mivoltukat. Szurtos kezű és izzadt ábrázatu mesterle-

gények. Kocsisok és napszámosok. Jobbára ütött-kopott emberek gyülevész népe. A szegénység, a mely szerencsét próbál. Ezeknek a játék nem szórakozás, nem kedvverítés. Valósággal életkérdés.

De azért játszik ott mindenki, még az is, akinek pénze nincs. Egyszerűen a szövetekezés alapjára helyezkednek. Vad-idegenek találomra összeállanak, mindegyik kiizzadja a maga koronáját s azt rábizzzák a legjobban kiabálóra. Ezek az ideiglenes társaségek persze nem a kölcsönös bizalom elvén alakulnak. A „szövetkezet” akárhányszor ünnepiesen elkiséri a tike-t vásárlót a pénztárhoz. Szörnyen figyelemmel kísérve, nehogy megugorják. Mikor aztán meg van váltva a biléta s meggyőződnek róla, hogy a tétkezelő csakugyan a kijelölt lovat tette meg, körülvesszik őt a részvényesek s szörnyen vigyáznak az egészségére. Féltek, becézgetik, míg végre eldőlt a verseny sorsa. A megfogadott ló hátul kullog, másik lett az első. A szövetekezet ezzel szétzüllik, legföljebb összeszidják egymást, nem ritkán egy kis tetlegességgel fűszerezve a hangos utóelmélkedést; mert hát mindegyik megakarta tenni a bejött lovat, de ez, vagy az a számár lebeszélte... s így tovább.

Ha bejön a megfogadott ló, szörnyű öröm következik rá. Azt, akinek a győztes tike-tje

kezében van, a rendőri felügyeletnél is szigorubb őrizet alatt tartják, amíg a közvagyont a tétek aránya szerint meg nem osztják.

Ez az ocsóbb helyek ideális játéka, odavaló, viszonylagosan korrekt formában.

Csak természetes, hogy ilyen miliőben a a turfhiéna is következetesen megjelenik. Alldandóan ott lebzsel a versenypályán s többnyire naiv fogásokkal csalja ki a játékdühtől elvakultaktól a nehezen szerzett aprópénzt. A közönségesebbje egyenesen a járatlanságra utazik. Egyszerűen s hűtlen megalakitják a konzorciumot, nyugodtan átvesszik a koronákat s hatosokat, erre vagy arra a lóra, amelyet rendszeren meg sem tesznek, abban a boldog hitben, hogy a kiszemelt paripa nem jön be! Bármekkora a bizalmatlanság, mégis akadnak kocsportsmanek és sport ladyk, akik egyik-másik jósvadájú és eléggé jól öltözött urban megbiznak vakon, annyira, hogy nem is keresik okvetlenül: megtette-e azt a lovat, melyre ők is szerényen áldoztak. Ha az a bizonyos ló nem jött be, a bundázó nyugodtan zsebre rakja a pénzt. Baj csak akkor van, ha az ő pechére mégis bekövetkezett a sieg. Ilyenkor szégyen a futás, de hasznos. Mesteri módon tűnik el a hőmpölygő emberáradatban. Vagy csakugyan megváltja a tike-t, de fölvesz — jóval a tétösszegezen fölül — tulfizetéseket; az ötkoronás

cseled az uradalommal egyszer jogviszonyba jutott, csaknem kivétel nélkül csak pénzzel tudott szabadulni ettől a jogviszonytól. E pereskedéseket az aulában is megsokalták és sok kereset úgy indult meg, hogy az ügyvédi meghatalmazásokat bár szükséges lett volna, Desewffy Sándor püspök nem írta alá. Desewffy Béla ezen az akadályon is túl akarta magát tenni, kiállította a meghatalmazást saját nevében és így akart pereket folytatni. Ez azonban teljesen szabálytalan eljárás volt s a bíróságok nem is fogadták el az ilyen beadványokat. Ugyanezen cikknek: „A jósággkormányzó földje című alcikkben: „Az ajánlatra válasz nem érkezett, amikor már annak elküldése napján megjelent a kormányzónál Spitzer Dávid nagykáta ügynök, a kormányzó földje, akivel Desewffy megkötötte az üzletet, úgy, hogy az üszöket és teheneket egyre-másra, darabonként 160—160 koronával adta oda neki. Még arra is kötelezte magát, hogy az eladott jóságokat az uradalom még október 9-ig vagyis egy teljes hónapig fogja tovább hízalni az ügynök javára. A jóságok eltartása miatt ez a kis ügylet is nem kisebb mint 5000—6000 korona károsodás okozott a püspöki uradalomnak. Ezenkívül ma még annak is ki van téve, hogy a félegyházi ügyvéd elfogadja a tett ajánlatot és perrel is követeli a jóságokat.“ Ugyanezen lapnak 1905. szeptember hó 14-én megjelent 212-ik számában „A hűtlen kormányzó.“ „A bűnök lajstroma“ című cikkben: „Németh János püspöki helynök bizottságot küldött ki Makóra, a püspöki uradalomban állítólag elkövetett százezer koronás sikkasztás megvizsgálására.“ „Egyaránt fontos, hogy az esetleges bűnösök lakoljanak...“ „A Makói Hirlap mai számában folytatja Desewffy Béla jósággkormányzó ellen a vad k lajstromát. E szerint a jósággkormányzó, akinek tizenkétezer korona fizetése és lakása volt, állandóan nagy szolgaszemélyzetet tartott és ennek fizetését a püspöki vagyonból fedezte. Több állatot, lovat és tehent tartott a megengedettnél, amelyek eltartása szintén az uradalom terhére ment.“ „Mi tényeket írunk le és úgy látszik az uradalom ügykezelésében különösen a megtörtént dolgok elbírálásában ép oly előkelő idegen a kanonok, mint a egyházmegye személyi ügyeinek intézésében, amelyek a megyés püspök betegsége óta állandóan ő követ el.“ Ugyanezen lapnak 1905. évi szeptember hó 15-én megjelent 213-ik számában „Desewffy jósággkormányzó ügye“ cikkében: „A makói ujság a megindított vizsgálat tartama alatt is folytatja támadásait a jósággkormányzó ellen. A legutóbbi számában azt írja, hogy Desewffy Sándor püspök nem volt és most sincs megegyedve a jósággkormányzó működésével, jövő év januárjáig minden bizonyos elbocsájtotta volna a jósággkormányzót, most azonban, hogy közbenjött a visszaélések leleplezése, rögtön a vizsgálat befejezése után meg fogja valósítani szándékát.“ „Az állítólagos visszaélések dolgában Füzeses Kálmán uradalmi jogtanácsos tegnap Budapesten járt, ahol jelentést tett az uradalom gazdasági ügyeiről a vallás és közoktatásügyi miniszternek.“ Ezek oly tényállások, me-

lyek valóságuk esetén Desewffy Béla ellen, akiről ezek állítanak, a büntető eljárás megindításának okát képeznek és azt a közmegvetésnek tennék ki, s ezért Stauber József vádlott a btkv. 259. §-a alapján a btkv. 92. §. alkalmazásával az 1892. évi 27. t.-c. 3. §-ában meghatározott célokra fordítandó, az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett az aradi kir. ügyészégnél fizetendő s behajthatatlanság esetén a btkv. 53. §. alapján 20 (husz napi elzárásra átváltoztatandó) (400) négyszáz korona pénzbüntetésre és (5) öt napi fogházra átváltoztatható (100) száz korona pénzbüntetésre ítéltetik. — A Bp. 480. §. alapján köteleztetik Stauber József vádlott az eddig felmerült s a netán még felmerülhető eljárási költségeket s az ezután felmerülő rabtartási költségeket az 1900. évi 43. t.-c. 4. §-ában meghatározott végrehajtás terhe mellett az államkincstárnak megtéríteni. Köteleztetik Stauber József vádlott Desewffy Béla főmagánvádlónak utjánjárasi, mint képviselteségi költség címén a Bp. 479. §-a alapján 500 koronát az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizetni. Hegedüs Loránt 25 éves, makói szül. és aradi lakos izr. nőtlen, vagyontalan, hirlapíró, katona nem volt, vádlott a btkv. 258 §-ába ütköző s a 259. §-a szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett rágalmaszás és a btkv. 261. §-a alá eső és e szakasz első bekezdésének második pontja szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett becsületsértés vétségének vádjára és okkövetkezmenyeinek terhe alól a Bp. 526. §. 3. pontja alapján felmentetik. A Bp. 574. §-ának utolsó bekezdése, illetőleg a btkv. 277. §-ának 3-ik bekezdése és az 1848. évi XVIII. t.-c. 35. §-a alapján a kir. törvényszék elrendeli, hogy jelen ítéletet az „Aradi Közlöny“ kiadótulajdonosa az ítélet indokaival együtt „Aradi Közlönynek“ a jogerős ítélet kézbesítése után megjelenő első számának elején a sajtótörvény 35. §-ában előírt büntetés terhe alatt tegye közzé. Indokok: Főmagánvádló Desewffy Béla 1905. évi október hó 24-én 10726. szám alatt feljelentést adott be az aradi központi vizsgálóbírónál Stauber József, mint az „Aradi Közlöny“ napilap felelős szerkesztője ellen a btkv. 258. §-a alá eső s a btkv. 259. §. szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett rágalmaszás s a btkv. 261. §. alá eső s ezen §. első bekezdésének 2-ik pontja szerint minősülő nyomtatványutján elkövetett becsületsértés vétsége miatt. Stauber József vádlott a nyomtatvány soráni kihallgatása alkalmával 1905. évi november hó 10-én az aradi rendőrkapitányságnál azt vallotta, hogy az inkriminált cikkeket a „Makói Ujságból“ vették át. Ugyanezen vádlott, mikor 1906. évi március hó 27-én az aradi központi vizsgálóbíró által lett kihallgatva, azt vallotta, hogy az inkriminált cikkeket a Makói Ujságból (Hirlapja) vette át. A vizsgálat befejezése után főmagánvádló Stauber József ellen 1906. évi június hó 22-én 10719. szám alatt vádiratot adott be. Stauber József ezen vádirat ellen kifogásokat

adott be, azonban a kir. törvényszék vádtanácsa 1906. évi október hó 13-án hozott 15832. számú véghatározatában Stauber Józsefet a btkv. 158. §-ába ütköző s a btkv. 259. §-a szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett rágalmaszás s a btkv. 261. §-ába ütköző és ezen szakasz első bekezdésének második pontja szerint minősülő becsületsértés vétsége miatt vád alá helyezte. Ezen egyben az első főtárgyalás 1907. évi január hó 14-én lett megtartva, mikor Stauber József kijelentette, hogy az inkriminált cikkeket nem ő írta, hanem Hegedüs Loránt, aki azokban részben a „Makói Ujságtól“ vette át, részben pedig maga írta s a vizsgálat során tett beismerő vallomását visszavonta. A kir. törvényszék ez alapon Hegedüs Loránt ellen is elrendelte a bünvádi eljárást s annak befejezte után főmagánvádló Hegedüs Loránt ellen is vádiratot adott be a btkv. 258. §-a alá eső s a btkv. 259. §-a szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett rágalmaszás és a btkv. 261. §-ába ütköző s ezen szakasz első bekezdésének második pontja szerint minősülő becsületsértés vétsége miatt. S ezen büncselekmények miatt a kir. törvényszék Hegedüs Loránt a 3842/1907. számú véghatározatában vád alá helyezte. A mai napon megtartott főtárgyaláson Hegedüs Loránt vádlott beismerte, hogy az inkriminált cikkeket Kintzig Kopár Ferenc helyettes szerkesztőjére részben a Makói Ujságtól vette át, részben maga írta és a cikkeket Kintzig Kopár Ferenc átnézte és revidálva közzé tette. Stauber József vádlott az első főtárgyaláson tett előadását fenntartotta. Minthogy a Bp. 572. §-a értelmében terhel a vádirat ellen beadható kifogásokban is vagyis legkésőbb akkor nevezhető meg azt, kinek felelősségre vonása az ő ellene indított eljárás megszüntetését vonja maga után. Minthogy Stauber József vádlott a véghatározat hozása után nevezte meg az inkriminált cikkeket szerzőjét Hegedüs Lorántot, azért ezen bejelentése mint elkésett figyelembe vehető nem volt s így a szerző felelősségre vonható nem volt; minthogy pedig az 1848. évi XVIII. t.-c. 33. §-a értelmében a lapban megjelenő minden cikkért, ha a szerző felelősségre nem vonható, a polgármesterhez benyújtott nyilatkozatban kijelölt felelős személyek is felelősséggel tartoznak. Minthogy az Aradváros polgármesteri hivatalának 4354/1907. számú átirata szerint az Aradi Közlöny című politikai napilap felelős szerkesztőjeként Stauber József van bejelentve, azért az inkriminált cikkért Stauber József, mint az Aradi Közlöny napilap felelős szerkesztője tartozik felelősséggel. Minthogy a rendelkezés részben megjelölt és szövege szerint idézett cikkekből olyan tényállások foglaltatnak, melyek valóságuk esetén azt, akiről állítottak, a közmegvetésnek tennék ki és ellene a büntető eljárás megindításának okát képeznek, minthogy ezen állítások az „Aradi Közlöny“ napilap, vagyis nyomtatvány által lettek közzétéve, minthogy ezen cikksorozat egy akarat elhatározásból kifolyólag folytatónál több ízben tétetett közzé, minthogy a cikksorozatért a fentiek alapján Stauber József vádlott felelős, minthogy a cikksorozat a btkv. 258. §-a alá eső s a btkv. 259. §-a szerint minősülő, nyomtatvány utján folytatónál elkövetett rágalmaszás vétségeinek összes ismervét kimeríti, azért Stauber József vádlott ezen büncselekményben bűnösnek volt kimondandó. Ellenben Stauber József vádlott a btkv. 261. §-a alá eső s ezen §. első bekezdésének második pontja szerint minősülő, nyomtatvány utján elkövetett becsületsértés vétségében bűnösnek kimondható nem volt, mert egy alkalommal ugyanazon cikkben van használva főmagánvádló ellen a rágalmaszás, továbbá becsületsértést megállapító kifejezések és ilyenkor a súlyosabb rágalmaszásba az enyhébb becsületsértés beleolvad illetve amaz az utóbbit felöleli. A büntetés kiszabásánál a kir. törvényszék enyhítő körülménynek vette vádlott Stauber József büntetlen előéletét, a főtárgyaláson tett bocsánatkérését, valamint azon körülményt, hogy az elkövetett cselekményt az által részben helyrehozta és eredményét igyekezett enyhíteni, hogy az „Aradi Közlöny“-nek 1907. évi október hó 25-én megjelent számában bocsánatkérő nyilatkozatot tett közzé s ezen nagyon is nyomatékos enyhítő körülmények fennforgása mellett a cselekményre meghatározott büntetésnek legkisebb mértéke is aránytalanul súlyos lenne s ezért a btkv. 92. §-át alkalmazta s ennek alkalmazása mellett, azonban súlyosító körülménynek véve, hogy a tényállások hosszabb időn át nagy számban használtattak és azoknak súlyos voltát s mindezek figyelembe vétele mellett szabta ki vádlottra a rendelkezés részben körülírt és a vádlott bűnösségével arányban

tétre elfogad tiz, egy-egy koronás részvényest is. A differenciát, ha a ló nem jön be, mint üzlet hasznót bezsebeli. Ha bejön, hát akkor ill' a berek . . .

Ügyesebb fogás a hamis tike. A bundázó összeszed néhány, az előbbi lóversenyekről maradt nyeretlen tike. Könnyen hozzá juthat. A tiken rajta van a verseny száma, a tét száma, továbbá a tét dátuma is. A verseny szám, tétszám könnyen egyezhet. Eltérést az előbbi és az aznapi versenynap tikejei között a tike-szin és a dátum mutat. A szín nem sokat mond, a dátumot pedig egy kis vakarással ki lehet javítani; különben is nem nézik meg ott azt olyan pontosan. Nyugodtan rakják össze tehát a pénzt s lesik izgatottan az eredményt. A mi szélhámosunknak természetesen van esze hozzá, hogy nem favoritra tétet. Olyan lovat választ látszólag, — mert többnyire csakugyan hozzáértő — amely outsider-számba megy s papírosforma szerint aligha jön be elsőnek. Mindzáltal fogadkozik, hogy így, meg amúgy, kitűnő tét, meglepetés lesz. Hogy szavának mentől előbb higjenek, elcsapott lovaszfiúként szeret szerepelni, aki az összekötöttésként fűntartja a holt bizonyos tippeket tudó kollégákkal. S csakugyan amint borotvált arcára neznek, el is hiszik. Amellett úgy dobálózik a műkifejezésekkel, hogy a megkoppasztandók biztosra vélik: most a jószerecsse hozta őket össze azzal a kifogástalan emberrel.

A ló azonban mégsem jön be. Legjobban méltatlankodik a bundázó ur, aki benső örömmel, de külsőleg szörnyű megvetéssel dobja el a hamis tike. Kiabál, lármáz, hadonáz, hogy itt botrány történik, hallatlan gázságok folynak . . . stb.

De az is megeshetik, hogy az a nyomorult outsider mégis bekerül elsőnek. A bundázóra ez kellemetlen, de csak pár pillanatra. Hamar derűsre válik az ábrázata. Ugy látszik, fokozódik az öröme, mikor kiderül, hogy husz-ötven-szeres osztalékot fognak fizetni.

— Vigye csak! — s ezzel átadja a tike-t valamelyik konzorcium-tagnak — váltsa be hamar a pénztárnál.

Az oda is megy. Izzadságos furakodás és tyukszemtiprás után végre odajut s benyújtja a tike-t.

— Hamis? — inti le a pénztáros.

Izgatottan fut vissza egy csoportban álló játéktársaihoz.

— Hol a pénz? — kiabálják össze-vissza.

— A tike hamis! — jelenti szomorúan.

— Hamis! . . .

Csupa kérdőjelel a társaság.

De hol van a tikeváltó? Eltűnt, mint a kámfor. A szélhámosra, amikor a jegyet kiadta, már senki sem ügyelt többé s az bizony szedte a sátorfáját.

állónak talált büntetést. Stauber József vádlottnak a bűnügyi költségekben való marasztalása a bűnösség megállapításának jogi következményei. Hegedüs Loránt vádlott beismerte, hogy az inkriminált cikkeket részben a „Makói Ujságtól” vette át, részben pedig ő írta, de ennek dacára fel volt mentendő, mert: a fent kifejtettek alapján az inkriminált cikkeket Stauber József volt felelősnek kimondandó s mivel a sajtó közleményekért fennálló fokozatos felelősség elvénél fogva egy cikkért vagy az író, vagy a szerkesztő lehet felelős, azért Hegedüs Loránt vádlott szintén bűnösségnek kimondható nem volt, miért is ezen vádlott az ellene emelt vád- és jogkövetkezményeinek terhe alól a Bp. 326. §. 3. pontja alapján felmentetett, mert a büntethetőségét megszüntető ok forog fenn. Egyebekben az ítélet a rendelkező részben hivatolt szakaszokon alapszik. Aradon, 1907. évi október hó 21-én. Bittó József s. k., k. tszéki bíró, ft. elnök, Nagy József. A másodlat hiteléül Klimberger bf. kiadó. (P. H.) Ezen ítélet ellen főmagánvádló képviselője a Bp. 385. §. 3. pontjában meghatározott semmisségi ok alapján a Btkv. 95. §-ának alkalmazása miatt Hegedüs Loránt vádlottnak felmentése miatt, annak elítélése végett s a költségeknek nem kellő megállapítása miatt, védő Stauber József vádlott elítélése miatt a Bp. 365. §. 1a. pontjában meghatározott semmisségi ok alapján annak felmentése végett. Stauber József csatlakozik a védő által bejelentett felelősségnek és a bűnügyi költségekben való marasztalása miatt jelentenek be felelősséget. Az ítélet egyéb részében az összes felek megnyugosznak és Hegedüs Loránt az ítéletet megnyugvással tudomásul vette. Arad, 1908. évi október hó 21. Másolat. 18653 1907. B. szám. Őfelsége a király nevében! Az aradi kir. törvényszék, mint büntető bíróság, a Bittó József kir. törvényszéki bíró elnökölte alatt, Nagy József kir. törvényszéki bíró és Uray József kir. törvényszéki albíró, valamint Seybold Kálmán kir. törvényszéki aljegyző, mint jegyző-könyvvezető részvétele mellett a vádtanácsnak 1906. évi 15832. és 1907. évi 3842. szám alatt kelt vádhatározataiban Stauber József és Hegedüs Loránt ellen egyrendbeli nyomtatvány útján folytatólág elkövetett rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt foglalt vád fölött a kir. törvényszéknek 1907. évi 12775. szám alatt kelt végzése folytán Balassa Ármin dr. ügyvéd, mint főmagánvádló képviselőjének, a szabadlábbon levő vádlottaknak, Sugár Jenő dr. ügyvéd, mint védőnek jelenlétében, 1907. évi október hó 25-ik napján Aradon megtartott nyilvános főtárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után, következőleg ítélt: Stauber József nagydorogi születésű és aradi lakos, 36 éves, izraelita, nős, 3 gyermeke van, főszerkesztő. 120.000 korona vagyonaal bíró, katonai kötelezettségének eleget tett vádlott bűnösségnek mondatik ki a btkv. 258. §-ába ütköző és a btkv. 259. §-a szerint minősülő egyrendbeli nyomtatvány útján folytatólág elkövetett rágalmazás vétségében, mert az „Aradi Közlöny”-nek 1905. évi szeptember hó 10-én megjelent 209-ik számában „Amiről beszélnek”, „A jósággkormányzó ur” című cikkben: „E panaszában nem az érdekel minket csupán, hogy mily nagy válságba sodorta Dessewffy Béla püspöki kormányzó a csanádi püspöki uradalmat. Bár ez a körülmény is fontos ez ügyben, de mégis ha még a visszaélések által teremtett helyzet miatt úgy áll is az uradalom kasszája, hogy a püspöki udvar temesvári konyhájára szükséges pénzüsszeget nem tudják elküldeni a makói pénztárnak a püspök avagy jöhiszemüleg követte-e el a cselekményeket, amelyek a ma teljes csunyaságokban állanak előttünk, azt ma még nem is tudhatjuk és nem is ami feladatunk, hogy ez után kutassunk. Tény azonban az, hogy a jósággkormányzó ellen a feljelentést a káptalannál megtették s e feljelentésben egyenként felsorolvák azok a nagymérvű és súlyos visszaélések, melyek nemcsak a jósággkormányzó működését világítják meg a maga bűnös valóságában s amelyek nemcsak a püspöki vagyon jövedelméi emésztették fel, hanem immár magát a püspöki vagyon átlagát is megtámadják. Itt az ideje tehát ezzel a helyzettel fenn a minisztériumban is sürgősen foglalkozoznak s mielőbb vizsgálatot tartsanak a történt visszaélések kiderítésére és az ázsiai gondolkodás megszüntetésére”. Ugyanazon számának: „A csanádi püspökség panamája. A jósággkormányzó üzemé” című cikkben: „Nagyszabásu panamáról rántotta le a leplet a Makói Ujság legutóbbi száma. A csanádi püspöki uradalom leg-

első tisztviselője, Dessewffy Béla jósággkormányzó, aki közeli rokonságban van Dessewffy Sándor csanádi megyés püspökkel és ezen a révén jutott a dusan jövedelmező tekintélyes állásába, százezrekkel károsította meg a püspöki uradalmat”. „Régen szárnyalt bujkált a hír, hogy a csanádi püspöki uradalomnak nincs rendbe a szénája, mert a nagyterjedelmű birtok nem nyújt annyi jövedelmet, amennyi elég volna a temesvári püspöki konyha szükségletének fedezésére. Hova lett a tömérdek kincs, melyet bőségesen hozott a nagyterjedelmű föld és más olyan fekvőség, amely növelte a püspöki uradalom jövedelmét, ez képezte hosszú időn át a püspöki uradalom tisztikarának beszéd tárgyát. Végre rájöttek az éber tisztviselők arra, hogy kell lenni olyannak is közöttük, aki az idegen vagyont saját céljaira használja fel. Nem kellett sokáig törni a fejüket, megtalálták a bűnös üzelmek megtestesült alakját, nem ugyan maguk között, hanem annak az embernek személyében, ki teljes hatalommal volt felruházva, ki mint uradalom jósággkormányzója felvette a jövedelmeket és azt a saját céljaira használta fel. Ez az ur volt Dessewffy Béla jósággkormányzó, aki csak magából a püspöki pénztárból hetvenezer koronát vett fel és erről az összegéről mint a mai napig elfelejtett elszámolni. Egész lajstrom telik ki azokból a bűnös üzelmekből, amelyekkel Dessewffy Béla jósággkormányzó a püspöki uradalmat megfosztotta jövedelmétől. Mióta az ex-lex állapot kezdetét vette, mindennemű adófizetést beszűntetett. Annál meglepőbb és a jósággkormányzóra nézve annál súlyosabb természetű az a körülmény, hogy bár az uradalomnak körülbelül 100 ezer koronára rug az évi adója, melyből az idén egy fillért sem fizettek be, mégis több mint 220.000 korona hiány támadt az uradalom jövedelmeiben. Ha tovább is úgy tartott volna a gazdálkodás, akkor a jövő év augusztusában fél millió korona kölcsönt kellett volna felvenni, hogy a püspöki uradalom szükségleteit fedezhessék. A jósággkormányzó hűtlen gazdálkodása még egyéb tényekben is megnyilvánult, a mennyiben a püspöki uradalom természetét Dessewffy szintén a maga előnyére értesítette.” „A püspöki uradalmat több ezer koronával károsította meg így a gabonatermés eladásával is növelte a kárt a jósággkormányzóval is, amely büntetett ugyan, de a belőle előállott haszonnak a püspöki uradalom nem látta a hasznát.” „El is keltok a kerek; tompéró jósággkormányzó a megfelelő áron, de az árból a jósággkormányzó ur csak háromnegyed részét szolgáltatotta be.” „Ennyit k zárol egyelőre a jósággkormányzó üzemét leleplező ujság, de azért igéri, hogy folytatni fogja a panama részleteinek közlését, amennyiben azt is nyilvánosságra hozza, hogy Dessewffy Béla miként károsította meg a makói iparosokat. Hogy ez mindenképen megbélyegzésre méltó manipuláció nem fog tovább folyni a csanádi püspökség uradalmában, arra az a körülmény nyújt biztosítékot, hogy Dessewffy Béla jósággkormányzó már lemondott állásáról.” Ugyanazon lapnak 1905. évi szeptember hó 12-én megjelent 210. számában. „A hűtlen jósággkormányzó. A csanádi püspökség panamája” tovább folytatja leleplezéseit a csanádi püspöki uradalomban folytatott gazdálkodásról s kiméltlen hangon támad Dessewffy Béla jósággkormányzónak; aki az uradalom gazdasági ügyeinek felelős vezetője volt. Az állítólagos panama nyilvánosságra hozatalának legújabb az a szenzációs fordulata támadt, hogy Dessewffy Béla jósággkormányzó vizsgálatot kért maga ellen. . . . Ugyanazon cikknek: A kismerek kijátszása alatti alcikkben „200-300 ember gyűlt össze időnként s akartak kérelmükkel a kormányzó elé járulni, de a legridegebb elutasításban volt részük, bár a kérelmezők kimutatták, hogy a kisbérletrendszer amelltt, hogy rájuk nézve áldásos lenne, hasznot hozna a püspöki uradalomnak is. A kormányzó gazdálkodásának — mint az előbb közölt adatok elbeszélétek — nagy kárát látták a makói kereskedők és iparosok, mert ugyszólván teljesen kiszorultak az uradalom részére való szállításhól. A helyi vállalkozóknak ezenkívül más uton is meggyűlt a bajuk a jósággkormányzóval, mert a melyik kereskedő, iparos, munkás, vagy cseléd az uradalommal egyszer jogviszonyba jutott, csaknem kivétel nélkül csak pénzzel tudott szabadulni ettől a jogviszonytól. E pereskedéseket az aulában is megsokalták és sok kereset úgy indult meg, hogy az ügyvédi meghatalmazásokat, bár szükséges lett volna, Dessewffy Sándor püspök nem írta alá. Dessewffy Béla ezen az akadályon is túl akarta magát tenni, kiálította a meghatalmazást saját nevében s így akart peresket folytatni. Ez azonban teljesen szabálytalan el-

járás volt s a bíróságok nem is fogadták el az ilyen beadványokat.” Ugyanezen cikknek: „A jósággkormányzó földije” című alcikkben: „Az ajánlatra válasz nem érkezett, amikor már annak elküldése napján, megjelent a kormányzónál Spitzer Dávid nevű nagykatái ügynök a kormányzó földije, akivel Dessewffy megkötötte az „üzletet.” úgy, hogy az üszöket és teheneket egyre-másra darabonként 160—160 koronával adta oda neki s még arra is kötelezte magát, hogy az eladott jósággkormányzókat az uradalom még október 9-ig vagyis egy teljes hónapig fogja tovább bizlálni az ügynök javára. A jósággkormányzó eltartása miatt ez a kis ügylet is nem kisebb, mint 5000—6000 korona károsodást okozott a püspöki uradalomnak. Ezenkívül ma még annak is ki van téve, hogy a fél-egyházi ügyvéd elfogadja a tett ajánlatot és perrel is követeli a jósággkormányzókat.” Ugyanezen lapnak 1905. szeptember hó 14-én megjelent 212-ik számában „A hűtlen jósággkormányzó.” „A bűnök lajstroma” című cikkben: „Németh János püspöki helynök bizottságot küldött ki Makóra a püspöki uradalomban állítólag elkövetett százezer keronás sikkasztás megvizsgálására. „Egyaránt fontos, hogy az esetleges bűnösök lakoljanak...” „A Makói Hirlap mai számában folytatja Dessewffy Béla jósággkormányzó ellen a vádak lajstromát. E szerint a jósággkormányzó, akinek tizenkétezer korona fizetése és lakása volt állandóan nagy szolgálomelyzetet tartott s ennek fizetését a püspöki vagyomból fedezte. Több állatot, lovat és tehenet tartott a megengedettnél, amelyek eltartása szintén az uradalom terhére ment.” „Mi tényeket irtunk le s úgy látszik az uradalom ügykezelésében különösen a megtörtént dolgok elbírálásában épp oly előkelő idegen a kanonok ur, mint az egyházmegye személyi ügyeinek elintézésében, amelyeket a megyés püspök betegsége óta állandóan ő követ el.” Ugyanezen lapnak 1905. évi szeptember hó 15-én megjelent 213-ik számában „Dessewffy jósággkormányzó ügye” cikkében. „A Makói Ujság a megindított vizsgálat tartalma alatt is folytatja támadásait a jósággkormányzó ellen. A legutóbbi számában azt írja, hogy Dessewffy Sándor püspök nem volt és most sincs megelégedve a jósággkormányzó működésével, jövő év januárjáig minden bizonynyal elbocsájtotta volna a jósággkormányzót, most azonban, hogy közbenjött a visszaélések leleplezése, rögtön a vizsgálat befejezése után megfogja valósítani szándékát.” „Az állítólagos visszaélések dolgában Füzeses János Kálmán uradalmi jogtanácsos tegnap Budapestten járt, ahol jelentést tett az uradalom gazdasági ügyeiről a vallás- és közoktatásügyi miniszternek.” Ezek oly tényállítások, melyek valóságuk esetén Dessewffy Béla ellen, akiről ezek állítottak, a büntető eljárás megindításának okát képeznek és azt a közmevetésnek tennék ki. S ezért Stauber József vádlott a btkv. 259. §-a alapján a btkv. 92. §. alkalmazásával az 1892. évi 27. tc. 3. §-ában meghatározott célokra fordítandó az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett az aradi kir. ügyészségnél fizetendő s behajthatatlanság esetén a btkv. 53. §. alapján (20) husz napi elzárásra átváltoztatandó (400) négyszáz korona pénzbüntetésre és (5) öt napi fogházra átváltoztatandó (100) egyszáz korona pénzbüntetésre ítéltetik. A Bp. 480. §. alapján köteleztetik Stauber József vádlott az eddig felmerült s a netán még felmerülhető eljárási költségeket s az ezután felmerülendő rabtartási költségeket az 1890. évi 43. tc. 4. §-ában meghatározott végrehajtás terhe mellett az államkincstárnak megtéríteni. Köteleztetik Stauber József vádlott Dessewffy Béla főmagánvádlónak utánjárásai költség címén a Bp. 479. §-a alapján 500 koronát az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizetni. Hegedüs Loránt 25 éves, makói születésű és aradi lakos, izr., nőtlen, vagyontalan, hirlapíró, katona nem volt, vádlott a btkv. 258. §-ába ütköző s a 259. §-a szerint minősülő nyomtatvány útján elkövetett rágalmazás és a btkv. 261. §-a alá eső és e szakasz első bekezdésének második pontja szerint minősülő nyomtatvány útján elkövetett becsületsértés vétségének vádja és jogkövetkezményeinek terhe alól a Bp. 526. §. 3. pontja alapján felmentetik. A Bp. 574. §-ának utolsó bekezdése illetőleg a btkv. 277. §-ának 3-ik bekezdése és az 1848. évi XVIII. tc. 35. §-a alapján a kir. törvényszék elrendeli, hogy jelen ítéletet az „Aradi Közlöny” kiadó tulajdonosa az ítélet indokaival együtt „Aradi Közlönynek” a jogerős ítélet kézbesítése után megjelenő első számának elején a sajtó törvény 35. §-ában előírt büntetés terhe alatt tegye közzé. Indo-

kok: Főmagánvádló Dessewffy Béla 1905. évi október hó 24-én 10726. szám alatt feljelentést adott be az aradi központi vizsgálóbírónál Stauber József mint az „Aradi Közlöny” hetilap felelős szerkesztője ellen a btkv. 258. §-a alá eső s a btkv. 259. §-a szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett rágalmasz s a btkv. 261. §-a alá eső s ezen §-a első bekezdésének 2-ik pontja szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett becsületsértés vétsége miatt. Stauber József vádlott a nyomozat soráni kihallgatása alkalmával 1905. évi november hó 10-én az aradi rendőrkapitányságnál azt vallotta, hogy az inkriminált cikkeket a „Makói Ujságból” vették át. Ugyanezen vádlott, mikor 1906. évi március hó 27-én az aradi központi vizsgálóbíró által lett kihallgatva, azt vallotta, hogy az inkriminált cikkeket a Makói Ujság (Hírlapja) vette át. A vizsgálat befejezése után főmagánvádló Stauber József ellen 1906. évi június hó 23-án 10719. sz. alatt vádiratot adott be. Stauber József ezen vádirat ellen kifogásokat adott be, azonban a kir. törvényszék vádtaácsa 1906. évi október hó 13-án hozott 15832. számú vádhatározatában Stauber Józsefet a btkv. 258. §-ába ütköző s a btkv. 259. §-a szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett rágalmasz és a btkv. 261. §-ába ütköző és ezen §-a szakasz első bekezdésének második pontja szerint minősülő becsületsértés vétsége miatt vád alá helyezte. Ezen ügyben az első főtárgyalás 1907. évi január hó 19-én lett megtartva, amikor Stauber József kijelentette, hogy az inkriminált cikkeket nem ő írta, hanem Hegedüs Loránt, aki azokat részben „a Makói Ujság”-tól vette át, részben pedig maga írta s a nyomozat s a vizsgálat során tett beismerő vallomásait visszavonta. A kir. törvényszék ez alapon Hegedüs Loránt ellen is elrendelte a bünvádi eljárást s annak befejezte után főmagánvádló Hegedüs Loránt ellen is vádiratot adott be a btkv. 258. §-a alá eső s a btkv. 259. §-a szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett rágalmasz és a btkv. 261. §-ába ütköző s ezen szakasz első bekezdésének második pontja szerint minősülő becsületsértés vétsége miatt. S ezen büncselekmények miatt a kir. törvényszék Hegedüs Lorántot a 3842—1907. számú vádhatározatában vád alá is helyezte. A mai napon megtartott főtárgyaláson Hegedüs Loránt vádlott beismerte, hogy az inkriminált cikkeket Kintzig Kopár Ferenc helyettes szerkesztő rendelkezése részben a „Makói Ujságból” vette át, részben maga írta és a cikkeket Kintzig Kopár Ferenc átnézte és revidálva közzé tette. Stauber József vádlott az első főtárgyaláson tett előadását fenntartotta. Minthogy a Bp. 572. §-a értelmében terhelt a vádirat ellen beadható kifogásokban is vagyis legkésőbb akkor nevezheti meg azt, kinek felelősségre vonása az ő ellene indított eljárás megszüntetését vonja maga után, minthogy Stauber József vádlott a vádhatározat hozása után nevezte meg az inkriminált cikkeket szerzőjét Hegedüs Lorántot azért ezen bejelentése mint elkésett figyelembe vehető nem volt s így a szerző felelősségre vonható nem volt; minthogy pedig az 1848. évi XVIII. t. c. 33. §-a értelmében a lapban megjelenő minden cikkért, ha a szerző felelősségre nem vonható a polgármesterhez benyújtott nyilatkozatban kijelölt felelős személyek is felelősséggel tartoznak. Minthogy az Aradváros polgármesteri hivatalának 4354—1907. számú átirata szerint az „Aradi Közlöny” című politikai napilap felelős szerkesztőjeként Stauber József van bejelentve, azért az inkriminált cikkeket Stauber József mint az „Aradi Közlöny” napilap felelős szerkesztője tartozik felelősséggel. Minthogy a rendelkezés részben megjelölt és szó szerinti idézett hírlapi cikkeken olyan tényállások foglaltatnak, melyek valóságuk esetén azt akiről állították, a közmegegyezésnek tennék ki és ellene a büntető eljárás megindításának okát képeznék, minthogy ezen állítások az „Aradi Közlöny” napilap, vagyis nyomtatvány által lettek közzételve, minthogy ezen cikksorozat egy akarat elhatározásból kifolyólag folytatónak több ízben tételt közzé, minthogy a cikk sorozatért a fentiek alapján Stauber József vádlott felelős, minthogy a cikksorozat a btkv. 258. §-a alá eső s a btkv. 259. §-a szerint minősülő nyomtatvány utján folytatónak elkövetett rágalmasz vétségeinek összes ismervét kimeríti, azért Stauber József vádlott ezen büncselekményben bűnösnek volt kimondandó. Ellenben Stauber József vádlott a btkv. 261. §-a alá eső s ezen szakasz első bekezdésének második pontja szerint minősülő nyomtatvány utján elkövetett becsületsértés vétségeiben bűnösnek kimondható nem volt, mert egy alkalommal ugyanazon cikkeken van használva főmagánvádló ellen a rágalmasz, to-

vábbá becsületsértést megállapító kifejezések és ilyenkor a súlyosabb rágalmaszba az enyhébb becsületsértést beleolvad, illetve amaz az utóbbit felöleli. A büntetés kiszabásánál a kir. törvényszék enyhítő körülménynek vette vádlott Stauber József büntetlen előéletét, a főtárgyaláson tett bocsánatkérését, valamint azon körülményt, hogy az elkövetett cselekményt az által részben helyre hozta és eredményét igyekezett enyhíteni, hogy az „Aradi Közlöny”-nek 1907. évi október hó 25-én megjelent számában bocsánatkérő nyilatkozatot tett közzé s ezen nagyon is nyomatékos enyhítő körülmények fennforgása mellett a cselekményre meghatározott büntetésnek legkisebb mértéke is aránytalanul súlyos lenne s ezért a btkv. 92. §-át alkalmazta s ennek alkalmazása mellett, azonban súlyosbító körülménynek véve, hogy a tényállások hosszabb időn át nagy számba használtattak és azoknak súlyos voltát s mindezek figyelembe vétele mellett szabta ki vádlottra a rendelkezés részben körülírt és a vádlott bűnösségével arányban állónak talált büntetést. Stauber József vádlottnak a bünygyi költségekben való marasztalása a bűnösség megállapításának jogi következményei. Hegedüs Loránt vádlott beismerte, hogy az inkriminált cikkeket részben a „Makói Ujság”-tól vette át, részben pedig ő írta, de ennek dacára fel volt mentendő, mert: a fent kifejtettek alapján az inkriminált cikkeket Stauber József volt felelősnek kimondandó s mivel a sajtó közleményekért fennálló fokozatos felelősség elvénél fogva egy cikkért vagy az író, vagy a szerkesztő lehet felelős, azért Hegedüs Loránt vádlott szintén bűnösnek kimondható nem volt, miért is ezen vádlott a z ellene emelt vád és jogkövetkezményei terhe alól a Bp. 326. §. 3. pontja alapján felmentetett, mert a büntethetőségét megszüntető ok forog fenn. Egyebekben az ítélet a rendelkezés részben hivatolt szakaszokon alapszik. Aradon, 1907. évi október hó 21-én. Bittó József sk. ft. elnök. Nagy József sk. tszki bíró. A másolat hitelül Klimberger, bf. kiadó. Ezen ítélet ellen főmagánvádló képviselője a Bp. 385. §. 3. pontjában meghatározott semmisségi ok alapján a Btkv. 95. §-ának alkalmazása miatt Hegedüs Loránt vádlottnak felmentése miatt, annak elítélése végett s a költségeknek nem kellő megállapodása miatt. Védő a Stauber József vádlott elítélése miatt a Bp. 385. §. 1a. pontjában meghatározott semmisségi ok alapján annak felmentése végett. Stauber József csatlakozik a védő által bejelentett felelősségre és bünygyi költségekben való marasztalása miatt jelentenek be felelősséget. Az ítélet egyéb részében az összes felek megnyugodtak és Hegedüs Loránt az ítéletet megnyugvással tudomásul vette. Arad, 1907. évi október hó 21.

Nyári kabinet?

Arad, július 1.

A nagy fölhevüléseket követő józanság a legkellemetlenebb időszakok egyike. Akárhányszor megesik, hogy utólag valami fonákot, valami hibát talál abban, ami fölött a nagy elszántság, a merész akarat nem engedte gondolkodni. Ilyesforma érzés jár annak a határozatnak nyomán, amelylyel a függetlenségi párt Lukács László ajánlatát visszautasította. Kétségtelen, hogy ennek az ajánlatnak tartalma nem volt olyan, amelyre megegyezést lehetett volna építeni. — De a függetlenségi párt mégse számolt eléggé a maga felelősségével amikor — legalább egyelőre — a további tárgyalások lehetőségét szinte elvágta. A király küldöttének ajánlata fölött való döntés szerencsétlen módon összeesett valamivel: a függetlenségi párt belső életét, egységét megzavaró torzsalkodással. Ugy tetszik, hogy a nevezetes pártértekezlet abban a lázas és egyébként dicséretre méltó igyekezetben, hogy a megcsorbult egységet helyreüsse és azt kellően demonstrálja, megfeledezett arról, hogy a homo regiusnak adott

válasz következeiseivel számot vessen. Mert lehetett volna ez a válasz elutasító, önérzetes, anélkül, hogy a többség nélkül való kormányzás kísérletét egyenesen provokálja.

Most a bizonytalanság kódében kedvükre csapdosnak a fantázia, a találgatás hir-madarai. Az egyik a törvénytelen kabinetet már a küszöbön látja, a másik újabb engedményeket vár. Valóság ma nem történt egyéb, minthogy Lukács László egyelőre Bécsben maradt, hogy az uralkodó további rendelkezéseit várja.

Minden komolysága mellett a helyzet talán mégse a legsötétebb. Ha Lukács László kénytelen lenne, többség nélkül kormányt vállalni, ez bizonyára még nem jelenti az abszolutizmust, a nemzettel való harc kitörését. Ha az ő vezetése alatt álló kormány a volt szabadelvű párt azon tagjaiból fog alakulni, akiknek neveit, alappal vagy alap nélkül, emlegetni kezdik: ezek semmiesetre se vállalkoznak többre, minthogy a szükségét pótolják, bizonyos átmenet alatt a kormányzati teendőket ellássák, de arra nem fognak megbízást vállalni, úgy az alkotmányt kerékbe törjék, vagy a nemzetet megpuhítsák. Ha ily kormány meg is alakul, — legalább a látszat szerint — ennek nem lesz egyéb hivatása, minthogy kitöltse azt a hézagot, amely a megegyezéstől elválaszt. Szinte azt is mondhatni: nyári kabinet lesz, amely az ősszel átadja helyét a meggyógyult, kurájáról vizsztatért békének.

Természetesen, így is jobb lenne, ha nem lenne rá szükség, s nem ujtának föl a kísérletét a többség nélkül való kormányzásnak. A bűnök ismétlődése nemcsak azért veszedelmes, mert a vétkező visszaeséséről tesz bizonyosságot; de azért is, mert az emberek megszokják, s elfelejtnek megütközni fölötté. Mentzen Isten attól, hogy a többség nélkül való kormányzás nálunk rendszerré váljon, s mi, akik először szuronyokkal szálltunk szembe, amikor jött, másodsor már kevésbé tragikusan vegyük, s harmadszorra már megszokjuk. Aki nek csak egy lehelletnyi ereje van arra, hogy ez a lehetőség elháríttassék, annak ezt az erőt és akaratot nem szabad tétlenül hevertetnie. +

Összehívták a képviselőházat. Justh Gyula, a képviselőház elnöke, ma délelőtt intézkedett, hogy a képviselőházat e hó ötödikére, hétfőre, délelőtt tíz órára, ülésre hívják össze. Az ülést, — mint már hírül adtuk — a horvát képviselők kérelmére hivtaössze az elnök. Ma délelőtt ugyanis Surmin, Banjanin, Lakovics és Babics-Gyalszky horvát képviselők irásban is átadták Justh Gyulának a Ház összehívására irányuló kérelmet, mire az elnök nyomban megtette a szükséges intézkedéseket. A hétfői ülésen az eddigi megállapodás szerint csak a horvát képviselők valamelyike fogja bejelenteni Novoszel Mátyás mentelmi sérelmét, azonban nem lehetetlen, hogy az újabb fejlemények folytán a válság dolgát is szóba hozzák.

Lukács a király előtt.

Nincsen döntés. — Kossuth és Justh meghívása?

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 1

Lukács László homo regius ma másfél órai kihallgatáson jelent meg a felség előtt, s részletes jelentést tett a függetlenségi párttal folytatott tárgyalásainak eredménytelenségéről. A király meghallgatta Lukács jelentését és újabb előterjesztéseit, de döntést a mai napon nem hozott, hanem megkérte Lukácsot, hogy maradjon Bécsben és ott várja be a további intézkedéseit. Lukács holnap újból kihallgatáson jelenik meg a király előtt. A király az audiencián valószínűleg közölni fogja vele elhatározását. Éjjel érkezett hírek szerint a felség utasítani fogja a homo regiust, hogy a függetlenségi párttal folytasson újabb tárgyalásokat, sőt minden valószínűség szerint Kossuth és Justh már legközelebb audienciára kapnak meghívást.

A nap legérdekesebb eseménye az, hogy Kossuth és Justh kibékölttek egymással és a függetlenségi párt teljesen egységessé vált. Erről más helyen írunk.

Mai tudósításunkat alább adjuk:

Lukács a király előtt.

Bécsből táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: Lukács László belső titkos tanácsos ma reggel 6 óra 20 perckor Budapestről ideérkezett és a Krantz-szállóba hajtatott. Itteni lakásán megérkezése után néhány perccel kézbesítették a királyi kihallgatásra szóló meghívót. Lukács László egynegyed 11 órakor távozott el szállóbeli lakásáról és a Burgba hajtatott, ahol fél 11 órakor külön kihallgatáson jelent meg őfelségénél. Lukács László e kihallgatáson kimerítő jelentést tett őfelségének a függetlenségi párt határozatáról és Budapesten folytatott tárgyalásainak eredményéről s előterjesztette további javaslatait.

Bécsből táviratozzák: Lukács László kihallgatása fél tizenkét óra után ért véget. A felség kegyesen fogadta a homo regius előadását és kérte, hogy tegye meg további előterjesztéseit. A király azt a kívánságát fejezte ki Lukács előtt, hogy maradjon Bécsben, mert függőben akarja tartani elhatározását. A felség rövid időn belül kívánja meghozni a döntést. Lukács egyelőre Bécsben maradt, ott várja be a király további intézkedéseit. A Burgból eltávozva Aerenthal külügyminisztert látogatta meg Lukács. A látogatás csak udvariassági tény volt.

Bécsből táviratozzák másik forrásból: A király másfél óra hosszáig tartó kihallgatáson fogadta Lukács Lászlót, aki jelentést tett a helyzetről. Lukács ezután egy óra hosszáig tartó tanácskozást folytatott Aerenthal báróval. A király közben kétségtelenül értesítéseket kapott Budapestről a legutóbbi napok eseményeiről és Lukács bizonyára nem azért jött Bécsbe, hogy hirmondója legyen a nagy nyilvánosság előtt lefolyt eseményeknek, hanem azokról számoljon be, amelyek a kulisszák mögött játszódtak le. A függetlenségi párt értekezlete bizonyára nagy helyet foglalt el jelentésében. Véleményt kellett mondania azokról az okokról is, hogy a bankesoport hirtelen leszerelése miért történt,

továbbá, hogy milyen a viszony közte és a bankesoport között. Jelentést kellett tennie a 67-es politikusokkal folytatott tárgyalásairól is.

A homo regius a kihallgatásról.

Kihallgatás után Lukács a Neue Freie Presse munkatársát fogadta, akinek kérdéseire ezeket mondotta:

— A kihallgatásomról keveset mondhatok. Jelentést tettem őfelségének a függetlenségi párttal folytatott tárgyalásaimról. A felség nagy figyelemmel hallgatta jelentésemet, de döntés a mai kihallgatáson nem történt. Őfelsége megkért, hogy egyelőre ne utazsam el Bécsből, várjam be további intézkedéseit. A döntést a király fenntartotta magának.

Lukács javaslata.

Lukács elutazása előtt több ízben tanácskozást folytatott vezérkarával és ma érdekes javaslatot terjesztett a felség elé. Lukács javaslata alternatív keretek között mozog és pedig:

1. Ha a függetlenségi párttal való kísérletezést egyelőre fel kell függeszteni, átmeneti kormányt tart célszerűnek.

2. A második javaslat arra vonatkozik, ha a függetlenségi pártnak Bécsben újabb ajánlatot akarnak tenni.

Ismeretes Lukács legutóbbi audienciája óta, hogy Lukács alternatív engedményekkel utazott vissza Budapestre és újabb engedmények kilátásba helyezésével bizták meg. A homo regius azonban nem jött abba a helyzetbe, hogy az első ajánlata után tovább tárgyalhatott volna. Most kérdés, hogy a Budapesten történtek után alkalmasnak tartja-e az akkor tervezett engedményeket a kibontakozásra, vagy félre teszi azokat.

Lukács és Kristóffy.

Bécsből táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: Egy mai bécsi lap Budapestről keletkezett cikkben azt a hírt közli, hogy Lukács László missziójába Kristóffy József volt belügyminiszter előzetesen be volt avatva és Lukács megbízásából különböző helyeken közben is járt. Ezzel szemben a Budapesti Tudósítót illetékes helyről a következők közlésére hatalmazták fel: Lehet ugyan, hogy Kristóffy József Lukács László missziójáról előzetesen informálva volt; ezt csak Kristóffy tudná megmondani. Tény azonban az, hogy Lukács László missziójához Kristóffynak semmi köze nem volt, Lukács László megbízásából senkinél közben nem járt, mint ahogy — és ezt a leghatározottabban kell konstatálni — Lukács László és Kristóffy József között semmiféle összeköttetés nincs.

Kossuth memoranduma.

Bécsből táviratozzák: A Neue Freie Presse írja: Kossuth Ferenc tudvalevőleg a múlt héten memorandumot terjesztett a korona elé egy a válság megoldására irányuló tervről, olyan módon, hogy egy az ő elnöksége alatt álló kabinetet alakítanának, melybe mint a király bizalmi embereit egyes hatvanheteseket is bevonnának. Kossuth hívei körében nagy reményeket fűztek ehhez a memorandumhoz és azt várták, hogy Kossuthot, aki különben maga kérte ezt, a király kihallgatáson fogja fogadni, hogy Kossuth javaslatát a király előtt bővebben is kifejthesse. Kossuth tudvalevőleg nem kapott ilyen megbízást, hanem a király Lukácsot, mint homo regiust küldte Budapestre. Azóta Kossuth memorandumát a kabinet-iroda

utján visszakapta azzal a megjegyzéssel, hogy a király Lukácsot bizta meg azzal, hogy a kibontakozásról tárgyaljon.

Lukács és Kossuth.

Bécsből táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: Egy kommuniké szerint Lukács László lett volna az, aki a végrehajtó-bizottság sürgős összehívását követelte Kossuth Ferenc től. Ezzel szemben illetékes helyen a „Budapesti Tudósító”-val a következőket közlik: Hogy mi történt Kossuth Ferenc és Lukács László között, azt csak ők tudnák megmondani, miután közöttük a tárgyalás négy szemközt folyt. Rá kell azonban mutatni arra a körülményre, hogy Kossuth Ferenc ajánlotta Lukács Lászlónak mint homo regiust, hogy rajta kívül még öt más pártfőfővel tárgyaljon. Tudva volt Kossuth előtt, hogy e tárgyalások csakis kedden délután mehetnek végbe, miután kedden délutánra a végrehajtó bizottság össze volt hívva. Ha Lukács László előzetesen tudta volna, hogy a végrehajtó-bizottság végleges határozatot fog hozni, akkor Kossuth e tanácsának semminemű értelme nem lett volna. Lukács László abban a feltevésben fogadta el Kossuth tanácsát, hogy rajta kívül még öt bizalmifőfővel tárgyaljon, hogy a végrehajtó-bizottság végleges határozatot nem fog hozni.

Kossuth és Justh kihallgatása.

Bécsből táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek és Justh Gyula képviselőházi elnöknek kilátásban volt legfelsőbb kihallgatásáról a mai lapok különböző híreket közölnek. Többek között egyes bécsi lapok felvetik azt a kérdést, vajjon Lukács László lesz-e abban a helyzetben, hogy igérete szerint Kossuth Ferenc és Justh Gyula számára kihallgatást eszközöljön ki ő felségénél. A Budapesti Tudósítóval erre nézve illetékes helyen a következőket közlik:

— Tény az, hogy Kossuth Ferencnek és Justh Gyulának kihallgatása ő felségénél kilátásban volt véve, amit Lukács László Kossuth és Justh előtt nem is titkolt. Ez azonban a végrehajtó bizottság összehívása és döntése előtt történt, amikor Lukács Lászlónak még ideje sem volt a Kossuth Ferenc által megjelölt pártfőfőket meglátogatni és abban a feltevésben volt tervbe véve, hogy a függetlenségi párt végrehajtó-bizottsága végleges határozatot nem fog hozni, hanem megvárja a megbeszélések eredményét. Ha ez így történt volna, akkor Kossuth Ferenc is, Justh Gyula is megkapta volna a királyhoz való meghívást. Miután azonban a végrehajtó bizottság be sem várva Lukács László tárgyalásait a Kossuth Ferenc által megjelölt öt bizalmifőfővel, meghozta a végleges elutasító határozatot, teljesen feleslegessé vált Kossuth Ferencet és Justh Gyulát ő felsége által kihallgatásra meghívni.

Budapesti tudósítónk jelenti: Justh Gyula ma délelőtt a képviselőház elnöki szobájában hevesen tanácskozott párthíveivel, majd Kossuth-hoz hajtatott a kereskedelmi miniszteriumba, ahol egy órát töltött.

Tanácskozás Justh Gyulánál.

Budapesti tudósítónk jelenti: A képviselőház elnöki fogadótermében ma is nagy számban gyűltek össze a képviselők Justh Gyulánál. Ott voltak többek között Batthyány Tivadar gróf, Földes Béla, Rátkay László, Leszkay Gyula, Balog Ernő, Gaal Gaszton, Tutsek Sándor, Barabás Béla, Laehne Hugó és még sokan. A képviselők teljes egyértelműséggel ugy fogták föl a tegnap partérikezelést és az azt követő beszélgetéseket, hogy a párt egysége imponáns módon nyilvánult meg és hogy a párt Kossuth Ferenc vezetése alatt tömören száll harcba az önálló bankért.

Budapesti tudósítónk előtt Barabás Béla és Batthyány Tivadar gróf alelnökök így nyilatkoztak:

Barabás Béla: Én azt hiszem, hogy most már csak darabont kormány következhetik. Kossuth Ferenc a vezérem, őt követem s nem látom semmi okát a külön szervezkedésnek, különösen amikor mindenki hangoztatja, hogy a párt egységes és teljes bizalommal követi Kossuth Ferencet. Nincs is semmi értelme a széthúzásnak most, amikor egészen bizonyos, hogy egy újabb nemzeti küzdelemben amúgy is egyesülnie kell minden magyarnak.

Batthyány Tivadár gróf: Egnéhány lap azt állítja rólam, hogy én a tegnapi párttervezleten Kossuth Ferencnek könyörögtem volna, hogy ne szólaljon föl. A tény az, hogy amint Kossuth enuniciálta a Lukács féle javaslatra vonatkozó határozatot, én is, épp úgy mint mások, figyelmeztettük arra, hogy az intézőbizottság tegnapi esti megállapodása értelmében a pártkonferencián kizárólag a Lukácsnak adandó válasz tárgyalandó. Erre figyelmeztették többen és Kossuth bizonyára ezen megállapodás folytán zárta be az ülést. Ami azt a kérdést illeti, hogy egységes-e a párt, vagy sem, válaszom az, hogy igenis történtek gyakran, már évek óta, kísérletek a párt egységének megbontására, ezzel szemben azonban áll az a tény, hogy ezek a kísérletek mindig meghiúsulnak és minden komoly pillanatban a párt teljesen egységes álláspontot foglal el.

Justh Rakovszky ellen.

Budapesti tudósítónk jelenti: Amidőn Justh Gyula ma Kossuth Ferencetől kijött, egy hírlapíró beszélgetést folytatott vele. A házelnök ezeket mondotta:

— Hallom, hogy a hétfői ülésen a néppárt támadásra készül ellenem a bankkérdésben elfoglalt álláspontom miatt. Allok elibe! Bezzeg, ha a közös bank érdekében agitáltam volna, nem támadnának. Pedig Rakovszky István legalább annyit tett a közös bank érdekében, mint én az önálló bankért. Azt is kifogásolják, hogy az intéző bizottság ülése előtt látogatást tettem Lukácsnál. Ráfogják, hogy ezt titokban tettem. Nem igaz. Világos nappal mentem Lukácshoz, mert ő kért, hogy keressem fel. Ezt megelőzőleg Lukács háromszor volt nálam, miért ne mehettem volna én hozzá. De sem a bankkérdésben, sem a kibontakozásra nézve megegyezés sohasem volt közöttünk. A bankprovizóriumról hallani sem akartam. Félmegoldásra nincs szükség. A függetlenségi párt akarja az önálló bankot, ettől nem tágit. Ha az új kormány megkapja az engedélyt az önálló bankra, annak előkészítésére van elég idő, provizóriumra nincs szükség.

Bécsi lapok a helyzetről.

Bécsből táviratozzák: A *Neues Wiener Tagblatt* így ír a helyzetről:

A bank-kérdést okvetlenül meg kell oldani. Lukács először lép a bankszabadalom ideiglenes meghosszabbításával elő. Lukács három évre tervezi a bankszabadalom meghosszabbítását. Az osztrák kormány rövidebb időre nem hajlandó bele menni. A király álláspontja változatlanul az, hogy csak az osztrák kormánynyal egyetértően lehet a kérdést megoldani. Lukács felfogásával szemben Kossuth Ferenc formulájában benne van a király vétő jogának elismerése, tehát több, mint Lukács javaslatában.

A *Neue Freie Presse* így ír: A függetlenségi párt állásfoglalása egyelőre új alapot szolgáltatott a kibontakozásra. A függetlenségi párt elég erős, amikor a megoldás megakadályozásáról van szó, de azontul a megoldás érdekében nem tesz semmit. Ugy látszik, hogy a függetlenségi pártban nincs senkinek ereje ezeket a dolgokat felvetni. De egyelőre nincs is olyan kibontakozási terv, amely a király álláspontjával is számolna.

Lukács újabb audienciája.

Éjjel jelenti tudósítónk: A király valószínűleg a holnapi nap folyamán hozza meg döntését. Lukács holnap

ujabbi kihallgatáson jelenik meg a felség előtt. A kihallgatás időpontja még nincs megállapítva. A döntés felől kétféle verzió kering: az egyik szerint őfelsége megbízást ad Lukácsnak kabinetalakításra, a másik szerint Lukácsot utasítani fogja a felség, hogy a függetlenségi párttal kezdjen újabbi tárgyalásokat. Nincs kizárva, hogy Kossuthot és Justhot már legközelebb kihallgatáson fogadja a király. A mai nap budapesti eseményei, a melyről más helyen emlékezünk meg, ezt az utóbbi verziót valószínűsítik.

Betörő diákok.

Meglopták a minoriták házfőnökét.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 1.

Az aradi rendőrség detektívjei ma este ingujjra vetkőzött, tekintélyes pénzüsszegekre kuglizó diákokat csíptek fülön s bevezették a városházára, ahol előzetes letartóztatásba helyezték a fiatal betörőket. A kis csapatban, melyet a főuton kísérték végig, egy tiz esztendőselemléki iskolás, továbbá egy 14 és egy 15 éves negyedik gimnáziumi tanuló haladt szemlesítve. Az esti korzón sétálók közül igen sokan megismerték a jól öltözött foglyokat, mert sok előkelő uri háznál fordultak meg a bűn útjára tért fiúk, akik az aradi minoritáknál laktak, ott kaptak ellátást és a miséző papoknak segédkeztek az istentisztelet elvégzésénél.

A három fiút Fehér Aladár, a minoriták aradi rendházának főnöke jelentette fel. A kiváló jószágú pap, akinek jószívűségéből gondtalan életet éltek a fiúk a rendházban, már körülbelül hat hét óta azt vette észre, hogy a szobája szekrényében tartott pénzüsszegeket valaki állandóan dezsmálja. Minthogy a háznak alkalmazottjai mind régóta szolgáló, kipróbált hűséges emberek, nem akart gyanújával beárnyékolni senkit sem. Azt hitte, hogy a szekrény zárját nyitja fel a tolvaj, tehát új zárt tételt a szekrényre. De ez sem használt. A lopások körülbelül hatszor megisméltődtek. Egész a mai napig négyszáz korona körüli összeg tűnt el a rend pénzéből, amelyet a házfőnök kezeihez kapott.

Fehér házfőnök természetesen figyelte a környezetét és néhány napja azt vette észre, hogy a rendház egyik neveltje, G. J., a gimnáziumnak negyedik osztályu tanulója ezüst tulla óráát és arany láncot hord, holott tudtával ilyen senkitől sem kapott. Megtudta, hogy G. J. továbbá A. B. ugyancsak negyedik osztályu gimnázista egy Weitzer János-utcai korezmában naponta kugliztak nagy összegekben. Eről a tapasztalatairól jelentést tett a rendőrségnek. Ma este a detektívek meg is lepték a kuglizó diákokat egy tiz éves, ugyancsak a minoriták által eltartott fiu társaságában. Közre fogták az egész társaságot és felvitték a városházára. Ott töredelmesen bevallották, hogy hat hét óta lopkodták a pénzt a házfőnök szekrényéből. Négyszáz koronát vittek el apránként. Mindannyiszor álkulcsossal nyitották fel a szoba ajtaját és a szekrényt is. Betörő szerszámokat találtak a szobájukban, amelyet azért tartottak készen, mert — bevallásuk szerint — abban az esetben ha felfedeznék bűnüket és elesapnák, a Wertheim szekrényt feltörték volna.

A rendőrség megtalálta az ezüst tulla óráát és aranyláncot, valamint kétszáz koronán felül készpénzt. Letartóztatták a betörő diákokat.

Aradi diákok

II. Rákóczi Ferenc hamvainál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 30

Az aradi kir. főgimnázium felsőbb osztályainak 35 tanulója a napokban indult el Kara Győző, Kisfalussy István és Polgár György tanárok kíséretében ez évi tanulmányutra a Tátrába. Az egész utazás 8 napra terjed s Kisfalussy István tanár tervezete alapján megy végbe, ő teljesítvén egyszersmind a vezetői tisztet. Az ifjuság Kassára, onnan Poprád-Felkára, majd Tátra-Széplakra és a Csorba-tóhoz megy. A híres Straczenai völgy megtekintése után Miskolc és Diósgyőr nevezetességeire kerül a sor, ahonnan július 8-án érkeznek vissza Aradra.

Tegnap érkeztek tanulmányutjuk első állomására, Kassára, ahol II. Rákóczi Ferenc koporsójára koszorút helyeztek el. A koszorút Kara Győző tanár tette le a következő beszéd kíséretében:

— Meghatottságtól remegő szívvel lépek e sirkriptába, erőt vesz rajtam a hazaszeretet szent tüze és hallani vélem a Mindenható Isten intő szövegét: „Old le a te sarudat, mert a föld, melyen állasz, szent föld.” Rákóczi hamvai! elzarándokoltunk hozzátok, mi a távol Alföld végtelen rónájának gyermekei, eljöttünk, hogy dicső emléketeknek lerójuk kötelek tartozásunkat. Messze földről, a magyar Golgotháról jöttünk hozzád, Te megdicsőült fejedelem, ama földről, ahol tizenhárom hősi vértanúnak a Tiédhez hasonló végzetes megdicsőülése szentté avatja az anyaföld minden egyes rögét, s a hazaszeretetnek élető balzsamával tölti el a levegő-ég minden atomját.

Néma áhitattal köszöntlek te drága koporsó, mely magadba zárod egy nemzet ezredévi szenvedéseinek legszentebb emlékét. Borongó lelkemben élő alakot ől a multak emlékezete, lelki szemem előtt elvonulnak e multnak hősei, és dicsőségesen kimagaslani látom mindnyájok közül II. Rákóczi Ferencet, egy mindnyájunkkal veleszületett és soha ki nem irtható eszmének: a szabadságszeretetnek legönzetlenebb harcosát.

Szentelt fájdalommal köszöntlek Rákóczi-nak itt e kriptában körülöttünk lebegő nagy lelke, s eszméid varázsától megilletődve teszem le e koporsóra az aradi királyi főgimnázium ifjuságának virágkoszoruját. A virágok szirmait elhervasztja e kriptá fojtó levegője, de ugyanczen levegőtől izmosodik bennünk a szív legszebb és soha el nem hervadható virágja: a szent hazaszeretet; s a virágfakadás e lélekemelő pillanatában ünnepélyes fogadalmat tesz a magam, társaim s a reánk bizott ifjuság nevében, hogy a Te eszméid megvalósítására fogunk törekedni mindenkor, békeidőre a tudomány fegyverével és vérünk ontásával, ha újra felhangzik a „Reerudescunt diutina vulnera.”

Es most hozzád fordulok, te velem ide zarándokolt lelkes ifjuság! hozzád van néhány szavam. E koporsóba zárt hamvak egy eszmét képviselnek: a szabad, a független, az egységes, a boldog Magyarország eszméjét, mely e koporsóból kitör és eget kér. Ez eszme megvalósítása legyen életpályátok végcélja!

A fogadalom elhangzott és én arcotokból olvasom le, hogy lelketekben visszhangra talált. Ennek bizonyosságául ereszkedjétek velem együtt térdre e szent helyen, Isten házában és minddegyikünk a maga hite szerint küldjünk egy fohászt az egy élő Istenhez, mondjunk el egy csendes imát II. Rákóczi Ferenc lelki üdvéért, hamvainak örök nyugalmaért és szeretett magyar hazánk boldogságaért.

Ugy segéljen meg bennünket a magyarok istene, mint amilyen őszinte szívből jön ez imánk, könyörgésünk.

A beszéd elhangzásával az egész társaság térdre ereszkedve egy rövid imát mondott el, majd a Himnusz eléneklése után távozott a kriptából, ahol Fodor Sándor prelátnak-kanonok kalauzolta volt őket. A kirándulók aznap délután utaztak Kassáról tovább.

Bűnvizsgálat az Aradi Hitelbank ellen.

Félrevezetett részvényesek. — Az üzleti könyvek lefoglalása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 1.

Aradnak is van már bankbotránya. Az aradi rendőrség két nap óta egy az aradi királyi ügyészséghez benyújtott feljelentés alapján vizsgálatot folytat a Salacz-utcában lévő Aradi Hitelbank részvénytársaság ellen, lefoglalta annak könyveit, kihallgatta Szántó Izidort, az intézet igazgatóját és többi alkalmazottait. A pénzügyi, mely klienturája körébe tonyomó részben kis egzisztenciákat sorozott be, mint szövetkezet kezdte meg működését s csak rövid idő óta vette fel a részvénytársasági formát. Most a bűnügyi vizsgálat, a feljelentésben foglaltak kiderítése céljából, a kereskedelmi törvény értelmében felelős igazgatóság és felügyelő-bizottsági tagok közreműködésére, illetve felelőségének megállapítására is kiterjed. Greén Nándor tb. főkapitány ma már a bank lefoglalt könyveit átadta Révész Nándor és Baros Dezső törvényszéki könyvszakértőknek, akik ezekből meg fogják állapítani, vajjon megfelel-e az igazságnak a feljelentés amaz állítása, hogy a banknak 1907. és 1908. évi mérlegei hamis adatokat tartalmaznak, a betétállományt a valóságnak meg nem felelően nagyobbak tüntetik fel; a mérleg készítői ezt a törvény által meg nem engedett cselekedetet azért követték volna el, mert az impozáns számokkal kifelé a bank tekintélyét növelve, maguk iránt bizalmat keltve a betevőket az intézethez édesgessék, befelé pedig a részvényeseket azáltal téveszték meg, hogy a kis alaptőkével és csekély pénzbeli eszközökkel kis üzletkörre terjedő intézet aránylag nagy adminisztrációs terheit igazolják.

A megindult bűnügyi vizsgálatról ezeket sikerült megtudnunk:

A feljelentés.

A múlt hét végén kapta kézhez Szokolczay Lajos királyi ügyész a feljelentést, mely feihivja a figyelmét azokra a — feljelentő szerint, — törvényellenes cselekedetekre, melyeket már évek sora óta követnek az Aradi Hitelbank részvénytársaságnál. Elmondja, hogy az igazgató, Szántó Izidor, tudatosan hamisítja meg már két év óta a közgyűlés elé terjesztett és az ez által elfogadott mérleget, továbbá, hogy az ötezer koronában feltüntetett tartaléktőkét meg nem engedett célokra fordította, illetve, hogy ez csak fiktív tétel, mert soha eszébe sem jutott tartalékalapot teremteni.

A királyi ügyész, különös tekintettel arra, hogy a bank üzletfelei tudomás szerint a legszegényebb néprétegből kerülnek ki, akik a maguk anyagi érdekeit a saját tudásukkal és rendelkezésükre álló eszközökkel megvédeni nem igen lennének képesek, azonnal intézkedett, hogy a bűnügyi nyomozás folyamatba tételük. Áttette a feljelentést az aradi rendőrséghez és itt Greén Nándor főkapitány látott munkához.

A bűnügyi vizsgálat.

A feljelentésben foglalt vádak tisztázásához, illetve megállapításához első sorban szükség volt az intézet hiteles mérlegeinek beszerzésére, amelynek összeállításából és tételeiből lehet csak bizonyítani, vajjon a feljelentés megfelel-e a tényeknek. Megkereste e célból az aradi királyi törvényszék elnökét, akinek rendelkezésére a kereskedelmi és váltóbiróság a rendőrség használatára átengedte az 1907. és 1908. évi mérlegek hitelesített példányait. Egyszermindfelkérte a törvényszék kereskedelmi könyvszakértőit, Révész Nándort és Baros Dezsőt a nyomozásban való segédkezésre, illetve szakvélemények adására.

Szerdán reggel kilenc órakor jelentek meg Greén főkapitány, Szcepkooszy Teofil rendőrhadnagy, Riedl és Valenta detektívek a bank helyiségében, hogy ott vizsgálatot tartanak. A főkapitányt Szántó igazgató fogadta, aki sápadtan vette tudomásul, hogy a rendőrség átfogja vizsgálni a mérlegkészítés céljaira szolgáló könyveket.

A könyvszakértők bevonásával reggeltől estig tartott a vizsgálat, amely — mint értesülünk — már is pozitív adatokat derített ki arról, hogy súlyos szabálytalanságok s meg nem engedett cselekmények történtek. Így például próbák útján kitűnt, hogy a betétek álladéka nem a valóságnak megfelelő összegben van kitüntetve, mert sokkal kevesebb betétet őriz a bank pénztárában, mint a mennyit a könyvei kitüntetnek.

Ami a tartaléktöke eltűnését illeti, értesülésünk szerint nem úgy igaz, mint ahogy azt a feljelentő az ügyészség előtt fel akarta tüntetni. A tartalékalap hiányos, nincs meg teljes egészében, de oly célra fordították, melyet a törvény megenged. Veszteségek leírását fedezték belőle.

A vezérigazgató tagad.

Greén Nándor főkapitány kihallgatta a felmerült gyanus és bebizonyított tételekre vonatkozólag Szántó igazgatót és a bank főkönyvelőjét, budaméri Ujházi Andort.

Az igazgató tagadott.

— Nem igaz, — mondta — hogy a legcsekélyebb törvénytelen cselekedetet követtem volna el, akár a betevőket, vagy a részvényeseket megkárosítottam volna és csak azt ismerhetem el, hogy legfeljebb könyvelési hiba történhetett. En igazgatója vagyok a banknak és nem könyvelője, én nem vagyok felelős az esetleges könyvelési szabálytalanságokért, amelyek különben a pénzügyi intézeteknél gyakran megtörténnek.

A főkönyvelő ezzel szemben beismerte, hogy ő mindenben az igazgató utasítását követte és hogy vannak a realitásnak meg nem felelő könyvelési tételek is.

Ilyen többek között egy nyolevanezer koronás tétel, mely úgy szerepel, mint a nagyváradi zsiradék gyár adóssága, ami azonban meg sem közelíti a valóságot.

Mindezek alapján a főkapitány lefoglalta a könyveket, a rendőrségre vitette azokat és ma is egész napon át folytatta a szakértők bevonásával a nyomozást. Minthogy óriási az anyag, öt évre visszamenőleg kutatandó át és vizsgálandó meg, a szakértőknek kiadta a könyveket és utasította azokat, hogy záros határidőn belül, e hó 15-ig, nyújtsák be írásban véleményüket.

Igy áll mai stádiumában a feljelentés és nyomozás.

Aradi Hitelbank m. sz.

A bank ellen megindított bűnügyi vizsgálat nem az első kellemetlenség, mely ezt a pénzügyi intézetet éri. A rendőrség tavaly is nyomozott egy váltó ügyletben a banknál, mely akkor élte részvénytársasággá alakulásának első idejét.

Körülbelül öt éve jött Aradra Szántó Izidor Déznáról, ahol vaskereskedése volt és szintén alakított bankot, a déznai népbankot, melynél szintén voltak zavarok. Aradra jövet a Boros Béni-téren nyitotta ki helyiségeit, az általa alakított „Aradi Hitelbank, mint szövetkezet”-et, melynek támogatója Barta Ferenc egykori országgyűlési képviselő, mostani közjegyző volt. Szántó maga utazott az Aradhoz közel fekvő falvakba s kis vagyonu parasztokat nyert meg a szövetkezet részjegyeinek jegyzésére.

Később a Salacz utcába költözött át a bank és itt lett részvénytársasággá. A részvényeket igen nagy részben szintén környékbeli parasztok jegyezték, akik ezért kisebb-nagyobb váltóhitelt kaptak. A részvények árát nem fizették be s ezért a váltólejáratok körül sok kellemetlenség volt, mert a parasztok szabadulni akartak részvényeiktől, de a váltótartozás odakötötte őket a bankhoz. Derűtséget keltett a részv.-t. megalakulásakor, hogy Szántó kétszáz aradi polgárnak kétszáz felhívást küldött, melyben értesíti őket, hogy az Aradi Hitelbank váltóbiráló testületének tagjává választott meg a címzett, de ennek fejében köteles — részvényt jegyezni.

Százezer korona lett volna az állítólagos részvénytöke, de a mérlegből kitűnt, hogy az összeg nem volt jegyezve. A törvényszék nem is jegyezte be a céget, mert a közgyűlés jegyzőkönyve szerint a részvénytöke harminc százalékát állítólag a hírhedt József és Ferencvárosi takarékpénztár, a Kardos család bankja deponálta. A tábla később elrendelte a bejegyzést.

Legutóbb ötszázezer koronára szándékozott Szántó a bank alaptőkéjét felemelni. A részvényjegyzés még nincs befejezve.

A banksajtó.

A bankon kívül van Szántónak még sok kellemetlenséget szülő vállalata is. Ez a Dél-magyarországi Hiteltudósító, mely ellen több sajtóper van folyamatban. A lap Szántó Izidor és budaméri Ujházy Andor tulajdona volt, később részvénytársaság lett.

Az auto-fiakkerek.

*

A városi tanácsnál engedélyt kértek automobil-bérlőkocsik járatására.

A nagyvárosi haladásban
Ez szinte már bravur:
Auto-fiakkeren fog járni
Aradon minden ur.

Az autobus nyomán új auto
Jármű, járművet üz;
Ah mennyi gummi, mennyi benzin
És mennyi, mennyi bűz!

Másutt lehetnek paloták és
Lehet telibb a zseb:
De minden városok között:
Arad lesz a — legbüzösebb!

R.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Pályázat-özön a kulturtanácsosi állásra.

Stampfl Gusztáv a polgármesternél.

*

Kárpátoktól az Adriáig és Glogovától Lwocsnéig általános feltűnést keltett az a fontos kultur-esemény, amelyet nemrég Aradváros tanácsa produkált a kulturtanácsosi állás szervezése alkalmából. A városi főfejek ugyanis kisütötték azt, hogy az Aradon szervezendő kulturtanácsosi álláshoz nem kell különösebb iskolai végzettség. A tanács ugyanis úgy okoskodott (amit különben ők tapasztalatból is tudnak) hogy akinek az istenke hivatalt adott, annak ész is ad hozzá — később. Szóval: meghozták azt a határozatot, hogy a kulturtanácsnoki álláshoz nem kell kvalifikáció; ezzel persze az ország mindenrendű vadzszenije szívében komoly reményt ébresztettek arra, hogy aradi kulturtanácsos legyen. A vadzszenik ismeretű jele, hogy megvetik az iskolát.

— A zseni ugyanis utat tör magának, — mondják — annak nem kell iskola.

Az kétségtelen, hogy a vadzszeni utat tör magának, de leggyakrabban a fogház utja felé tör. Ehhez pedig igazán nem kell iskolázottság.

A kvalifikáció nélkül élők lelkében az aradi határozat hallatára komoly vágy ébredt arra, hogy a kulturát tanácsnokolják a marosmenti Párisban. Az utóbbi napokban temérdek pályázat érkezett a városházára s Varjassy polgármester már komolyan tervezte egy olyan hivatal szervezését, amelyben a kulturtanácsnokságra beérkezett pályázatokat kezeli az illető tisztviselő.

A pályázni szándékozók között legérdekesebb Stampfl Gusztáv közismert bűvész és havelok birtokos. Tegnap fölkereste a polgármestert és ezt mondta:

— Kérem polgármester ur, jó kényelmes helyiségben lesz-e a kulturtanácsos hivatala?

— Miért érdekli az önt? — tudakolta Varjassy.

— Hát csak tudnom kell, — felelte VII. Gusztáv mester, — hogy hol fogom tartani a hivatalos óráimat.

A polgármester nem tudott szóhoz jutni az ámulattól. Stampfl pedig ismert szükségzavú modorában következőleg indokolta meg az állásra való jogosultságát:

— Én bejártam hétszer a világot s végigbűvészködtem a földet. Ez idő szerint én vagyok a világ legnagyobb bűvésze. Előadást tartottam Edward angol király előtt is, aki elragadtatásban megnyitotta előttem ruhatárát és ezt mondta: „Gusztá, maga egy komoly művész. Válasszon a ruháim közül. Emlékeim elvihet tőlem egy öltözetet.” Én ismert szerénységemnél fogva csak egy elegáns havelokot hoztam el. Ez az, ami rajtam van, ez a zöld, tengerszínű havelok. Tehát aki olyan istenáldotta bűvészhetség mint én, az méltán aspirálhat a kulturtanácsosságra.

A polgármester kijelentette, hogy csak adja be a pályázatot, az állást okvetlenül fűntartják Gusztáv mester számára.

Jelentős dolognak tekinthető még az is, hogy ma Kovács Pál aradi [csizmadiaségéd benyújtotta pályázatát a kulturtanácsosi állásra. Beadványában többek között ezt írja:

— Az álláshoz semmiféle kvalifikáció se szükséges. Ezzel a kvalifikációval pedig én is rendelkezem.

MULATSÁGOK.

(—) Aradi dalosok Kisjenőn. Az aradi Guttenberg dalkör vasárnap, július 4-ikén, Kisjenő közönsége előtt szaporítja sikereinek számát. Egy nívón álló, rengeteg sok értékes és

érdekes számból összeállított műsor keretében kerül bemutatásra mindaz, ami tréfa, humor és dalos jókedv. A kisjenőiek a szó igaz értelmében nagy várakozással várják az aradi dalosokat és műkedvelőket és óriási elővételben kelnek el már most a jegyek.

Kossuth és Justh kibékülése.

Megegyezés a függetlenségi pártban.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 1.

A mai nap politikai szenzációja az, hogy Kossuth Ferenc és Justh Gyula kibékültek egymással és a függetlenségi pártban teljes egyetértés uralkodik. Az utóbbi napok eseményei után, amikor Kossuth hívei és a bankcsoport tagjai csaknem kenyértörést akartak a pártban előidézni, ez a békekötés rendkívül érdekes hír, mert a válságos napokban újból egységessé forrasztja a kettészakadni készült függetlenségi pártot. A nevezetes esemény a következőleg történt:

Justh Gyula ma felkereste Kossuth Ferencet, hogy megbeszélje vele, esetleges meghívásuk alkalmával miképpen képviseljük a párt álláspontját. Justh kijelentette Kossuthnak, hogy csak nézeteltérés van közöttük, ő teljesen megbizik Kossuth Ferencben és az ő akciójában, azonban az önálló bankból és a választási jogból nem engedhet. A hatvanhetesekkel való együttműködést továbbra kizártnak tartja.

Kossuth kijelentette, hogy Justh álláspontját teljesen magaévé teszi. Azen a nézetben van, hogy kizárólag a függetlenségi pártra kell bízni a kormányzást, legfeljebb 1-2 nem politikai reszort-tárcát lehet nem függetlenségi politikusnak adni.

Justh, Kossuthtól eltávozva felkereste híveit és közölte velük, hogy Kossuth teljesen magaévé tette az ő álláspontját, amit a jelenlevők viharos éljenzéssel és örömmel vettek tudomásul. Justh ezután híveivel ebédelni ment a Royalba, ahol nagy meglepetésre megjelent Hoitsy Pál is, aki a következőket mondotta:

— Kossuth Ferencetől jövök azzal a megbizással, hogy jelentsem ki: Kossuth teljesen helyesli Justh és hívei eljárását és a legközelebbi pártértekezleten én magam fogom az önálló bankról és a függetlenségi kormányról szóló aláírási ívet azok elé terjeszteni, akik még nem irták alá.

Hoitsy kijelentését nagy örömmel vették tudomásul és az a hangulat uralkodott ma este a függetlenségi pártkörben is, ahol elég optimisztikusan fogták fel a helyzetet.

— Taktikai hiba volt, — mondták többen, — hogy Lukácssal olyan röviden bántunk el. Ez csakis Apponyi közreműködésére vezethető vissza.

Justh Gyula is megjelent a pártkörben, ahol a következő érdekes kijelentést tette:

— A nap legfontosabb eseménye, hogy köztem és Kossuth Ferenc között a béke helyreállott. Felfogásaink teljesen megegyeznek. Nyugodt lelkiismerettel lehet most már Kossuthot követni.

A jelenlevők éljenzéssel vették tudomásul Justh kijelentését és még sokáig elbeszélgettek nagy bizalommal a helyzetről.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Boszorkányvár, operett. Új betanulással.

Szombat: Kutya van a kertben, bohózat. Tapolczai Dezső és Vendrei Ferenc felléptével.

Vasárnap: Délután: Vasgyáros, színmű. Este: Naftalin, bohózat. Tapolczai Dezső és Vendrei Ferenc felléptével.

Hétfő: Varázskeringő, operett. Felhő Rózsi felléptével.

Kedd: Tatarjárás, operett. Felhő Rózsi felléptével.

Szerda: Erdészleány, operett. Felhő Rózsi felléptével.

Csütörtök: Osztrigás Mici, bohózat. Tapolczai Dezső és Vendrei Ferenc felléptével.

Péntek: Osztrigás Mici, bohózat. Tapolczai Dezső és Vendrei Ferenc felléptével.

Szombat: Tolvaj, dráma. Góth Sándor és G. Kertész Ella felléptével.

Vasárnap: Visszatérés Jeruzsálem-ből, színmű. Góth Sándor és G. Kertész Ella felléptével.

Hétfő: A király, vígjáték. Góth Sándor és G. Kertész Ella felléptével.

* A tüzhely. (Vigjáték 3 felvonásban. Irtá Octav Mirbeau és Natanson Tade. Franciából fordította Huszár Imre.) A legszemélyesebb szatírák egyike, amit az újabb francia színműirodalom termelt, Mirbeau és Tade vigjátéka: A tüzhely. Maró guny minden szó, amit szereplők szájába adnak és olyan nemzetközi, hogy ép úgy illik a francia, mint akár a mi viszonyainkra. Jókonyossági professzionátusok üzelmeit persziflálják a szerzők három felvonáson keresztül, mindig ötletesen, finom szatírával. A bravúrosan megírt darab mai bemutatójának különös érdekességet kölcsönözött Gál Gyula mesteri alakítása Courtin bíró szerepében. Lehetetlen ennek a finoman megkonstruált alakításnak minden nüanszát papírra vetni. A tipikus jókonyossági üzér minden karakterisztikuma ezer színnel elevenedik meg Gál játékában. Főlényes biztossággal dirigálja a jókonyosság szolgálatában buzgólkodó hölgybizottságot, alázatosan konferál a rettegett újságírókkal, halálos félelemmel retteg a bekövetkező elszámolástól és mikor a veszedelem kezd imminens lenni, vakmerő bátorsággal adja el a jókony intézményt egy munka uzorásnak, aki a fegyencek foglalkoztatásával már bebizonyította erre való rátermettségét. Tökéletesebb műélvezet alig képzelhető, mint amilyent Gál Gyula fenomenálisan megjátszott Courtin bárója nyújt. Az előadás többi szereplői is, mintha versenyeztek volna a sikerért. Nagy dicsőréttel kell megemlékeznünk Novák Irén bárónéjáról. Elegáns moudent vitt színpadra és a felhangzott tapsokból nagy rész illette az ő kiváló alakítását. Dolly nagyon jó volt Biron szerepében, Szendrey elegáns és szellemes Armandja nagyon tetszett. Kisebb szerepekben Benkóné, Várnay, Mártonfi és Ditrói járultak a sikerhez. A kiállítás és rendezés kifogástalan volt.

H. G.

* Medgyaszay Vilma és Széchy Magda e hó 4-én, vasárnap este 8 órakor tartják meg hangversenyüket a Központi-szálló kerthelyiségében. Jegyek Weisz Leó cégnél kaphatók. 2525.

* Nagy látványosságok az Urániában. Minden téren beállott az uborka szezon, csak az Uránia színház kifogyhatatlan érdekesnél érdekesebb látványosságok bemutatásában. Mostani műsorán is egyik szenzáció követi a másikat és míg jól eső érzéssel szórakozunk a pompás látványosságokon, addig észrevétlenül vésődik emlékezetünkbe sok tanulságos dolog. Nagyszerű új mozgófényképben mutatja be az Uránia Japán egzotikus világát, lakóinak szokatlan életmódját, életküzdemeiket és szórakozásaikat. Remek látványosság a badeni nagyherceg jelenlétében megtartott katonai parádé, aztán Konstantinápoly csodaszép látkepe, tarka

utcai élete és ezernyi érdekessége, szóval a legfásultabb kedély is talál szórakozást az Uránia színház mesésen összeválogatott műsorának láttára. 791

Felhő Rózsi menyasszony

Beszélgetés a primadonnával.

*

A legbájosabb szubrettek egyikéről, Felhő Rózsiól szól a hír. Még egyelőre csak a falevelek, a tavaszi szellő, a ringó buzakalászkok és a szegedi, meg a csabai korzó közönsége suttog a bájos szerelmi ifillről, de legközelebb valamennyi ujság fogja közölni, hogy Felhő Rózsi, az aradiak volt ünnepelt primadonnája és . . . no de ép ez az a miről egyelőre csak a fent említett élő és holt tárgyak suttognak és csak némi indiskréció elkövetésével mondható el.

Felhő Rózsi, a második számú automobilos primadonna kicsi szíve szerelemre gyulladt. A szegedi és csabai holdvilágos esték lírai hangulatot loptak a szívébe és előadások után hosszú, hosszú séták következtek kettesben, édes kettesben. A séták mindig hosszabbak lettek, de a kettes sohasem bővült háromosszá, és mikor egy szép este a szelid hold — a hold mindenütt egyformán szelid — tehát a csabai szelid hold túl bizalmasan mosolygott a fáradhatatlan sétálókra, két kéz erősebben szorította egymást és vallomásoktól vibrált a levegő.

Keresetlen szimpadon soha nem hangzott vallomások reszkettették meg két művész szívet. Boldogan suttogták azokat a bűvös szavakat, melyeket hangosan, ezer hallgató előtt szerettek volna extázisban kiáltani:

— Szeretlek! szeretlek!

. . . Itt vége a lírának és következik a valóság. Tehát Felhő Rózsi és egy ur szeretik egymást. Dacára annak, hogy Szegeden, Csabán is suttogva történtek a nevezetes szerelmi vallomások, az ujságírók mégis megtudták és ha Felhő Rózsi ilyen komolyan suttog szerelemről, akkor az interjú elmaradhatatlan.

Íme az interjú hiteles szövege:

— Rózsika, hát igazán szerelmes?

— Nagyon, nagyon, nagyon.

— Gratulálok! Mikor lesz az esküvő?

— No ne siessen, előbb jön az eljegyzés és aztán az esküvő.

— Hát aztán ki az a boldog ember, akinek a nevét a magáé elé teszi?

— Jaj, de kíváncsi ember. Különb, hogy ne sokáig törje rajta a fejét, inkább megmondom. Kertész Mihály, a szegedi szintársulat bonvivánja.

Az ujságíró ekkor elkezdett csodálkozni, hogy Felhő Rózsi, akibe milliomosok, hercegek és gyárosok szerelmesek, egy színész felesége lesz. Az ujságíró azonban csak pár percig csodálkozik, mert azonnal megtudja, hogy Kertész Mihály érdekes színész.

Érdekes és tehetséges. Az apja tehetséges budapesti háziur, akinek Miska fia ezelőtt két évvel érdekesen szökött meg apja budapesti házából és felcsapott színésznek. Igazán szerencsés ember, mert, ha meg nem szökök és nem lesz belőle színész, talán sohasem ismeri meg a legbájosabb Felhő Rózsi, aki már jegyese Kertész Mihálynak.

A boldog vőlegény eljegyzési híre sok-sok szegedi lány szemébe csal majd könnyeket. A délceg bonviván: titkos ideálja sok uri leánynak. Akik ismerik, azt mondják, olyan színész, hogy ha nem született volna háziurnak, hát a művészetéből előbb-utóbb

ugyis háziur lett volna belőle. És jól jósoltak, mert a milliók gyűjtéséhez olyan partnert kapott mint Felhő Rózsi, akivel együtt most már a direktorságig meg sem állnak.

Az érdekes interjú kapcsán azt is megtudta az „Aradi Közlöny”-nek a szegedi szintársulat mostani nyári állomásán, néhány napig Csabán tartózkodó munkatársa, hogy Felhő Rózsi vőlegényével együtt fog fellépni Aradon Az erdész leány-ban, melyben Kertész Mihály József császár szerepét játsza.

Felhő Rózsi úgy is nagy érdeklődéssel várta az aradi publikum, különösen ama kijelentése után, amit bucsuzóul tett munkatársunk előtt:

— Ha már ir valamit az én kis regényemről, — mondta bájos mosollyal — tegye még azt is hozzá, hogy Kertészszel együtt több, mint valószínűen pályázni fogunk az aradi, vagy a pécsi színház elnyeréséért. Így hát alkalmasint teljesül régi vágyam: direktor leszek.

Posztóhirdetéstől — a bárói címig.

*

A közelmúlt napok egyik érdekes eseménye volt, hogy a lemondott kormány javaslatára a király a magyar közgazdasági élet egyik legnevesebb családjának a bárói címet adományozta. A Hatvani Deutsch-család bárósítása volt ez az esemény, amelynek alkalmából az Aradi Közlöny megírta, hogy a kitüntetettek nagyatyja, a család mai pozíciójának tulajdonképeni megalapítója Deutsch Ignác aradi kereskedő volt és innen került a fővárosba, ahol megalapítója lett a ma európai hírű „Deutsch Ignác és fiai” cégnek.

Kezünkbe került most egy nagyon érdekes irás, melyet érdekesnek tartunk közölni a Hatvani Deutsch-család bárósításának alkalmából. Az Aradi Hirdető című egykori aradi napilapban jelentek meg ezek a sorok, melyekben Deutsch Ignác, az akkori aradi kereskedő tette közzé üzleti hirdetését. Az üzlet akkor a Szép-utcában, a mostani Asztalos Sándor-utcában volt a Rochel — most Ring Lajos — féle házban. A hirdetés az Aradi Hirdető 1848. április elsejei számában jelent meg és így hangzik:

DEUTSCH IGNAC

alássan jelenti, hogy immost bécsből megérkezvén, posztó-kereskedését legujabb's legizleteseb. férfi-szövetekkel meglepő kiválasztásban dusan ellátá, és bátorodik a' t. c. közönséget

Nagy Készletű

$\frac{7}{8}$ és $\frac{6}{8}$ szélességű, finom beavatott, legszebb színű posztó;

$\frac{4}{8}$ és $\frac{6}{8}$ szélességű Codringtonok, O'Connell, Zephir, Mouslin, Parisiennes, Cloth stb. szövetek a' legdivatosabb színekben, nyári Bristolok, rugalmas Tricotok, Tusquinok és Casmirok, ugyszinte mindennemű pamut's cernanadrágszövetek, különös jószágú len- és fehér Trillek, nemkülönb. finom selyem- és Piquet-mellények, francia selyem nyakkendők és nyakkötőkre stb. figyelmeztetni, melyek mind nagyobb, mind kisebb mennyiségben szives vétel végett ajánlatnak.

Minden legjutányosabb szabott áron adatik.

Eddig szól a hirdetés. Ha e mellé állítjuk a minapi hivatalos lapban megjelent királyi kéziratot, értékelni tudjuk egy családnak azt a nem mindennapi pályafutását, amely a posztóhirdetéstől a bárói címhez vezet.

HIREK.

Ellopott Ferenc József-kereszt.

A battonyai lovag bánata.

*

Nem mindennapi esetről értesítenek bennünket a szomszédos Battonya községből. A jelentés szerint egy ottani jótékonyaságról ismert földesgazdától a vásárban ellopták a Ferenc József rend lovagkeresztjét, amelyet csak nemrég adományozott neki a király, humánus cselekedeteinek jutalmául.

A szokatlan ügyről ezt írják nekünk:

Ezelőtt mintegy másfél hónappal a király Vincze Mihály battonyai földbirtokosa Ferenc József rend lovagkeresztjével tüntette ki. A keresztet nagy ünnepélyek között adták át neki.

Az öreg lovag minden ünnep- és vásárnapon megjelent a forgalmasabb helyeken, fekete ünneplőben, mellén az arisztokratikus veres szallagos keresttel s kioktatta a naivokat, hogy neki most „nagyságos” megszólítás jár.

— Nekem irásom van arról, — mondotta — hogy a király asztalánál mindig az enyém a nyolcadik hely.

Történt azonban a múlt vasárnap, hogy az öreg a vásárba is a keresttel talált kimenni s egyszer csak azt vette észre, hogy a kereszt volt, — nincs. Eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Lett ebből szomorúság. Hát nem mérgezett guny-e ez, mikor százezrekre menő adakozás fejében kap egy kicsinyke kis aranykeresztet s az is eltűnik, mint a kámfor s nem kerül meg arra a biztatásra sem, mikor a volt tulajdonosa 10 korona jutalmat ígér a becsületet átadónak.

Azóta az öreg ur jár-kei a legfélreesőbb utcákon, zordonan mint Napoleon Szent-Ilona szigetén s tündök, hogy mily kétes az emberi sors; megy meghajolva sok évrnek terhével a vállán s egy gyógyíthatatlan sebbel a szívében. Némelyek hozzá mennek s így vigasztalják:

— Ugyan Vincze bácsi, nem érdemes azon annyit busulni!

A lovag a végtelen keserűség hangján felel:

— Hát nem is, nem . . . aranykeresztet azt vehetek tized is, de hogy a nagyságos cím elveszett, ez az ami kimondhatatlanul fáj.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 2-án az időjárás: változékony, hűvös, sok helyütt csapadék.

— Negyven éves találkozó. Lélekemelő szép ünnepély folyt le ma délelőtt a liceum dísztermében. Az aradi főgimnáziumnak 1869-ik évben érettségizett tanulói gyűltek össze negyven éves találkozóra. A 34 érettségizett növendék közül csak 13 jelent meg, a többiek időközben elhaltak. A találkozóon megjelentek: Lóczy Lajos dr. egyetemi tanár Budapest, Rajz Miksa főorvos Orosháza, Péczely Elek ny. főszolgabíró Lippa, Walthier Adám dr. nyug. járásorvos Máriaradna. Institoris István dr. megyei főorvos Arad, Reicher Károly városi főügyész Arad, Kovacsics Gyula árvaszéki elnök Temesvár, Ring Lajos gyógyszerész Arad, Pálya Mátyás prépost Resicabánya, Kreith Béla gróf Budapest, Felletár Nándor ügyvéd Vinga, Spilka Zsigmond állami gazdasági intéző Gödöllő, Avarffy Ferenc ügyvéd Arad. A tanárok közül már csak kettő van életben: Berényi Gedeon és Jakobovics Agoston jelenleg nagybányai rendfőnök, akik szintén jelen voltak az ünnepélyen. A negyven év előtti érettségizett tanulók a liceum dísztermében gyűltek össze, ahol Burján János főgimnáziumi igazgató üdvözölte őket.

Ezután Avarffy Ferenc mondott beszédet, megköszönve Burián igazgató szívességét, amelylyel az ünnepély rendezését elősegítette. Avarffy beszéde végével azt az indítványt tette, hogy öt év múlva újra találkozzanak Aradon. Az indítványt egyhangulag elfogadták. Délben társasbédre gyültek össze a Pannónia-szálló éttermében. A banket után a tanítványok a temetőbe mentek, ahol megkoszorúzták volt igazgatójuk, Lidy Nándor sírját. A koszorún a következő felírás állott: Hálás tanítványai, 1869—1909.

— **Wright szerencsétlensége.** New-Yorkból táviratozzák: Wright tegnapi felszállása kellemetlenül végződött. Amikor a repülőgép hat méter magasságra felemelkedett, egy motor felmondotta a szolgálatot és a gép a földre zuhant. Wright jelentékeny sérüléseket szenvedett.

— **Az aradi románok irodalmi ünnepe.** Az aradi román kultúregylet égisze alatt tegnapelőtt este a *Millenium* külön termében irodalmi ünnepet tartottak a románok egyik legnagyobb költője, *Eminescu* Mihály emlékeztérére, a költő halálának huszadik évfordulója alkalmából. A költő emlékeztetését és irodalmi jelentőségét *Popp György* hírlapíró méltatta, azt fejtegetve, hogy *Eminescu* költői egyénisége, működése mily irányt jelölt ki a románok kulturális és politikai egységére nézve. *Eminescu* a romániai köznépet rajongott s ezt tekintette igazi fajfentartónak a korrupció és elidegenedett intelligenciával szemben. *Eminescu* a nagyromán eszmének is bajnoka volt s mint ilyennek van — mondta a felolvasó — különös jelentősége a magyarországi románokra. *Buksan Constantin* *Eminescu* szerelméről, *Stanciu Viktor* tanár pedig *Eminescu* életfolyásáról tartott előadást; *Bocu Merilina* urnő *Eminescunak* *Luceaferul* („Az esthajnali csillag”) című költeményét, *Jonescu Lucretia* pedig a költőnek egy nemzeti irányu versét szavalta el. Közben az aradi román papnevelő tizenhat növendéke *Popescu Adrián* vezetésével a költő több megzenésített dalát énekelte. Az ünnepélyen nagyszámu román közönség volt jelen, a mely az összes szónokok után tetszésének zajos tapsokkal adott kifejezést.

— **Vay István báró automobil katasztrófa.** Pozsonyból megrendítő automobil szerencsétlenség híre érkezik. Vay István báró, Vay Dénes báró volt pozsonyi főispán 29 éves fia ma délután anyja kíséretében automobilon kirándult a közeli éberházi birtokukra. Ő vezette a gépkocsit, amely az országúton nekiment egy szembejövő parasztszekérnek. Az összeütközés következtében a szekér rudja a fiatal báró mellébe furódott s Vay István néhány perc múlva meghalt. Anyja, aki kiesett a gépkocsiból, nem sérült meg s a szekéren lévőeknek se történt bajuk. Szigorú vizsgálatot indítottak, hogy mi módon történhetett a katasztrófa.

— **Hatóságsértés.** Varga Ferenc, a szociáldemokrata párt titkára feljelentett több kereskedőt amiatt, mert irodai alkalmazottjaikat vasárnap délelőtt tíz óráig dolgoztatják. A rendőrbíró a kereskedőket, a kereskedelmi miniszter egy ugyanilyen ügyben kiadott rendelete alapján felmentette. Varga megfélemberte az ítéletet és ezt írta felelőszébe: Az általam hivatkozott miniszteri rendelet nem engedi meg, hogy a magántisztviselőket üzletileg foglalkoztassák a tulajdonosok. És én úgy tu-

dom, hogy vagy betartjuk a rendeleteket bármilyen befolyásos, pénzes egyénekek szemében állunk és annak érvényt szerzünk, vagy pedig elfogjuk nyíltan ismerni, hogy nem mindenkinek muszáj azt betartani, de a jelzett rendelet nem ismer kivételt. A beadvány miatt Varga ellen hatóságsértés címén megindítják az eljárást.

— **Eltűnt bankigazgató.** Bécsből táviratozzák: Ma délelőtt híre terjedt, hogy egy ismert hitelintézet igazgatója eltűnt Bécsből. Az intézet vezetőségénél érdeklődtek a hír iránt. Ott ezeket mondták:

— Ebben a pillanatban még nem tudjuk határozottan megmondani, hogy eltűnt-e, vagy elutazott.

Később kiderült, hogy az igazgató megszökött. Az igazgatót *Romavszka Ferdinándnak* hívják és a *Merkur Allgemeine Kredit und Spaargesellschaft* vezetője volt. *Romavszkát* hétfő óta nem látták, mert eltűnt. Egy barátjához levelet intézett, amelyben tudatja, hogy a Dunába öli magát. Azt hiszik, hogy tényleg öngyilkos lett. Az intézet igazgatóságának kérelmére a kereskedelmi törvényszék *Romavszka* vagyonára elrendelte a csődöt. Pénzügyi körökben nagyösztű sikkasztásról beszélnek.

— **Gyilkosság szerelmi féltékenykedésből.** Az aradmegyei Musztesden — mint onnét jelenti tudósítónk — ma *Popa Vaszilie* erdőőr *Ráda Maxim* ottani lakost mellbelőtte. *Ráda* sérülése következtében azonnal meghalt. *Popa* a feletti boszujában követte el a gyilkosságot, mert *Ráda Maxim* az ő vadházasságban élő feleségét, *Sándra Görát* elcsábította és szerelmi együttesben találta őket. A gyilkost letartóztatták.

— **A direktor ur.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Egy régi szélhámot tartóztatott le ma délután a budapesti rendőrség. *Pap György* a neve a gonosztevőnek, aki mindenütt, mint az *Országos Magyar Kárpát Egyesület* igazgatója szerepelt és ezen a révert temérdek csalást követett el. Az idegenforgalom emelése érdekében alakította ő — mint mondotta — a *Kárpát Egyesületet* és hazafias célt óhajtott vele szolgálni. A tagdíjakat beszédte, de azokat saját céljaira fordította, mert az a bizonyos egyesület egyáltalán nem létezett. A tagdíjakért a tagoknál személyesen jelent meg a következő dikcióval:

— *Kossuth Ferenc* barátommal elhatároztuk, hogy egyesületünk révén az idegeneket hazánkba csalogatjuk s megismertetjük velük országunk szépségeit. Nem akarok nagy költségekkel dolgozni, azért én, az igazgató személyesen szedem be a tagdíjakat. A hazafias cél érdekében szívesen teszem ezt.

Ma délután megjelent *Aranyosi András* budapesti vaskereskedő üzletében s ezt mondta:

— A tagdíjakat felemeltük tíz koronára. Itt a nyugta a tíz koronáról.

— Kik emelték föl a tagdíjakat? — kérdezte a kereskedő.

— A választmány.

— Hiszen én is tagja vagyok a választmányoknak, arról nekem is tudni kellene.

— Az mindegy. Ha hazafi, hát fizessen.

A „hazafi” azonban nem fizetett, hanem rendőrt hívott és elfogatta a direktor urat. A rendőrségen kiderült, hogy notórius szélhám, akiről a rendőri feketekönyv sokat tud regélni.

— **Mulatás után.** A boncedi korcsmában egymással mulatott *Blázs Vrentit* és *Szorics Péter*. Valami csekélység miatt összeszólalkoztak. *Szorics* ezután elhatározta, hogy *Blázst* megöli. Az utcán megleste ellenfelét és amikor *Blázs* kijött a korcsmából, egy doronggal olyan erővel sújtott fejébe, hogy az koponyarepedést szenvedett. Allapota életveszélyes.

— **Műbaigazítás.** Budapestről kapott értesülés szerint mai számunkban „Szenzációs változó a Lipótvárosban” cím alatt megjelent cikk adatai valótlanok. Mi a cikket egy fővárosi lap informálása alapján közöltük.

— **Kerékpározó katonák.** A következő felhívást teszi közzé a katonai ügyosztály: A m. kir. 5., 6., 7. és 8. honvédegyalozred állományába tartozó tartalékos legénység, ki a saját kerékpárján óhajt bevonulni, ebbeli szándékát f. hó 12-ig a katonai ügyosztálynak jelentse be.

— **Köszönetnyilvánítás.** Néh. Tenner Ignác Pálné urnő ravatalára szánt koszorúmegváltás címen *Wallfisch Armin* és neje 10 kor.-t, özv. *Basch Lipótné* 10 kor.-t a népkonyha javára, továbbá *Tenner Lajos* és neje 50 koronát adományoztak az izr. jótékony nőegyletnek, mely szíves adományokért ezuton mond hálás köszönetet az elnökség.

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére,** — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek* és *Weisznál*. 17

TARKASÁGOK.

(A férj és a tenger.) Ónagysága a napokban érkezettnek látta azt az időt, hogy a férj előtt végre komolyan fölvesse a nyaralás fontos kérdését.

— Hova megyünk az idén tulajdonképen? — kérdezte a feleség.

— Én sehova. A szabadságomat csak a télen fogom kivenni — mondta a férj.

— Én pedig el szeretnék menni. A Goldblattné tenger mellé megy. Nem szeretnék elmaradni mögötte.

A férj homloka a tenger szóra összeráncolódott, amiért aztán ónagysága szükségesnek vélte, hogy egy kis ellenszert alkalmazzon.

— Drágicám, — édeskedett az uracsájához fordulva — ha én is a tenger mellé mehetnék, akkor ott szüntelen rád gondolnék.

— Nekem ennél sokkal jobb ötletem van, — felelte a férfi. — Maradj inkább mellettem és gondoldj szüntelenül a tengerre.

(A szerelmi házasság.) Egy aradi ifju eljegyezte egy vidéki földbirtokos bájos leányát, akiről azt a csábító hirt terjesztették, hogy a hozományul kapható ezreseinek száma több az életéveinél.

A mamának régi elve az, hogy csak szerelemből adja férjhez egyetlen leányát, de amellet a nagy hozományt se tagadja meg tőle. Minthogy a lánya azt a kijelentést tette előtte, hogy a szóban lévő fiatalemberrel határozottan szeretik egymást, hát a mama se ellenezte a házasságot. Azonban a gondos mama még az eljegyzés után is fölvetette a lánya előtt ezt a kérdést:

— Mondd drágám, ez a fiu nem érdekből vesz el téged?

— Dehogymama, én csak tudom, hogy szeret.

— Azt mondják, hogy hozományvadász. Nem a hozományodért vesz el téged?

— Ugyan mama, hiszen abból a hozományból egy fillér se marad. Csak még elég legyen az ő adósságainak kifizetésére.

(Tóff-tóff történetek.) A folyton előretörtető automobilokkal kapcsolatosan itt van két apró történet:

Egy aradi kereskedő mondta a kávéházi társaságának:

— A múlt héten új bolti szolgát fogadtam. Nahát az, röviden szólva, esodálatos teremtség. Akárcsak egy automobil. Ha behunyt szemmel álllok a boltajtóban és az utcán ő közeledik, esküdni mernék, hogy valami automobil jön.

— Hogy-hogy? Talán olyan gyorsan halad, mint egy automobil?

— Nem, hanem úgy szuszog, mint egy automobil.

A minap egy halotthoz elhivatták a halottkémet. Megvizsgálja a holttestet és megkérdezi a környezettől:

— Hogyan halt meg a szerencsétlen?

A szobában volt egy szocialista munkás is, aki a családhoz tartozott. Ez felelt a kérdésre, nyomtatékkal mondva:

— Természetes halállal halt meg.

— Hogy érti ezt? — kérdezte az orvos, amire a munkás keserű hangon felelte:

— Hát elütötte egy automobil.

(Minta — érték nélkül.) Fürdőtelepről írja egyik ottani olvasónk: Mulatságos affér keletkezett itt. A dolog így történt: Ezen a fürdőhelyen a vendégek ugynevezett napfürdőket is szoktak kapni, ami abból áll, hogy órák hosszáig meztelenül a napon fekdnek. Némely beteget vastag pokrócba csomagolnak — az erősebb izzadás végett — úgy, hogy csak a feje bubja látszik ki belőle. Ilyenkor olyan az illető, mint egy zsákba varrt postacsomag. Egy fürdővendég megállt ilyen becsomagolt férfi mellett és ezt mondta:

— Magát most bátran elszállíthatnák a postára s tíz fillérért hazavinnék.

— Hogyan?

— Hát ráírnák, hogy „minta — érték nélkül.“

SZERKESZTOI ÜZENETEK

V. K. Ott már van régi, megbízható tudósítónk s így ajánlatára sajnálatunkra nem reflektálhatunk. Ha azonban megtud valamely érdekes közérdekű eseményt, szívesen fogadjuk az erről szóló közlését.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A csermei vásárt e hónap 3. és 4-én tartják meg.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Tavirai tudósítás —

Budapest, július 1.

Amerika 1/2-el marasabb. Kevés üzlet, 170,000 q tengeri 25 fillérral olcsóbb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1909. júliusra	7 68—7 69	7 60—7 61
Tengeri 1910. májusra	7 05—7 06	7 03—7 04
Buza 1909. októberre	13 53—13 54	13 43—13 44
Buza 1910. április a	13 89—13 89	13 76—13 77
Rész októberre ...	9 91—9 93	10 85—10 86
Zsöb októberre ...	7 74—7 75	7 70—7 71

Zárul 5 órakor

Utótőzsde üzletelen

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1909. július hó 2-án:

Gál Gyula, a budapesti Nemzeti Színház tagjának felléptével:

A tüzhely.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Mir eau Oktáv és Natanson Tace Franciából fordította: Huszár Imre.

SZEMÉLYEK:

Courton	Gál Gyula	Belair	Kertész D.
Biron Armand	Delli Lajos.	Armand	Szendrei M.
Larozé abbé	Várnay Jenő.	Teréz	Novák Irén.
Lerible	Polzár S.	Rambert	Benkőné.
D'Auberval	Mártonfi R.	P geonné	Kun Bén.
Duttrere	Ditrói Mór	Raturené	Lászy Etel

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909 július 2-án, péntek:

1. Rendkívüli utazás. Bohózat. — 2. Japán. Természet után. Új felvétel — 3. Az alkoholista apa. Dráma. — 4. Az akrobata. Kacagató. — 5. Kirándulás a Jupiterre. Színes látványosság. — 6. A toronyőr leánya. Műkép. — 7. A taxaméter kocsí. Bohózat. — 8. Nagy katonai szemle Badenben a nagyherceg jelenlétében. Nagy látványosság. — 8. Konstantinápoly. Természet után.

Előadások fél 7 órától kezdve.

Az előadásra bárkikor be lehet menni.

Az előadások július hó 1-től este 1/7 órakor kezdődnek.

NYILTTÉR.*

Értesítés!

Radó Károly dr. aradi ügyvéd (Batthyányi-utca 30. szám.), arról értesíti tisztelt ügyfeleit, hogy betegségéből felépülve, az ügyvédi teendőket a mai naptól fogva ismét személyesen intézi el. 2526.

Értesítés.

Értesítjük a mélyen tisztelt közönséget, hogy detail üzletünkben a fizetés ujabban pénztári jegyek ellenében történik; — mindenki kéri tehát, hogy fizetéseit csupán ilyenek ellenében eszközölje.

Hogy a közönség ezen érdeklődése és rendtartása cégünk részéről is megfelelő méltánylásban részesüljön, elhatároztuk, hogy detail üzletünkben a közönség bevételei után 1%-ot visszafizetünk.

Cégünk ezen újítás bevezetésével a társadalom részéről mindinkább felmerülő jótékonyági igényeket is szolgálni óhajtja, miért is értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy több jótékonyági egyesület vezetőivel folytatott megállapodás folytán, azok ellenőrző pénztárunkon „jegy-gyűjtő perselyeket“ helyeztek el; — azon célból, hogy a vásárló közönség az elvinni nem óhajtott pénztári jegyeket tetszése szerinti és az általa protegált jótékonyági gyűjtő-perselybe dobja, — miáltal jótékonyágot gyakorol.

Ezen gyűjtő-perselyek, úgy azok kezelése felett kizárólag az illető egyesület vezetősége rendelkezik.

Kérjük tehát a nagyérdemű közönséget, hogy üzletünkbeni vásárlása alkalmával a kapott pénztári jegyet megnézni sziveskedjék, hogy a rajta kiüntetett összeg megfelelő-e a fizetett összegnek.

Midőn tisztelettel kérjük, hogy ezen újabb üzleti berendezésünket tudomásul venni méltóztassanak és azt méltányolni kegyeskedjenek, vagyunk

2520

a legmélyebb tisztelettel

VOJTEK és WEISZ.

Földbirtokra

előnyös kölcsönt kieszközöl **elsőrangú** fővárosi pénztárnél, Krausz, Budapest, Andrassy-ut 1. szám. 4812

MEGLEPŐ SZINTELCSODALMOS GYÓGYEREDMÉNYEK

APTANÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ

Zel gyomor, vesé, hólyag és bélbántalmaknál valamint asthma, bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

KAPHATÓ: Nagy Farkas és Fejér Gyula cégeknél Aradon.

CONAN DOYLE

legújabb kötete most jelent meg!

Rejtelmes történetek.

Füzye 4.—, vászonkötésben 6.—, bőrkötésben 7.—,

Utazási olvasmányoknak

90 filléres teljesen különálló füzetekben is kapható.

Rendelje meg: 2522

a **BUDAPESTI HIRLAP** kiadóhivatalánál.

Szivarka hüvelyek nagy választékban.

Naponta többször frissen pörkölt kávé

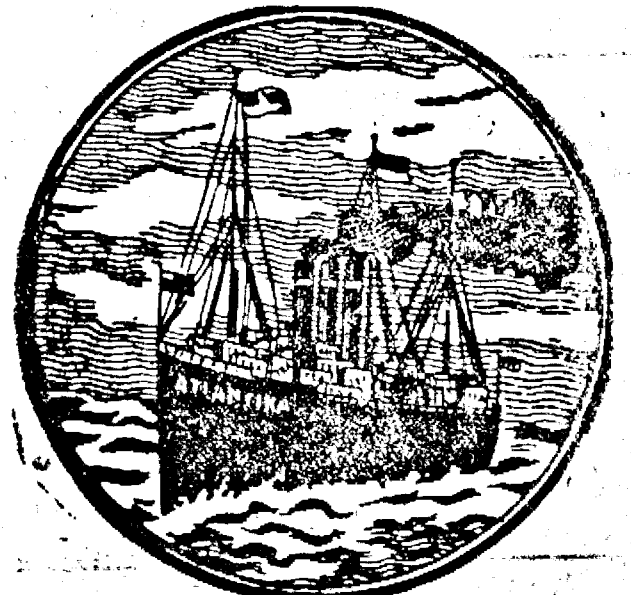
fűszer és illatszer **KÁROS SZAGÁTÓL** mentesen

Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál kapható.

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota. Városi és megyei telefon 809.

Kramarovich József

Saját készítményű bőröndök mindenféle kivitelben, ugy kicsinybeni és nagyban eladás. Női kezításkák a legfinomabbtól a legolcsóbbig, továbbá pénz, dohány, belsőtárcák, iskolatáskák dus választékban. Javításokat jutányos áron eszközölöm.

bőrönd- és bőrdíszműáru üzlet
ARAD, SZABADSÁG TÉR 3. SZ.

APRO HIRDETÉSEK

Akinek

ismeretség híján

házasúrsra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.;
vagy

Aki

mindeneket vétel vagy bérbe vétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

„ARADI KOZLÓNY”

kis hirdetés

rovatát használja.

Egy 15—6 éves fiatalember

gyakornokul kerestetik szállítási irodába. Cim a kiadóban. 2456

Ürak!

Intelligens, szép, fess 80 éves jegyző özvegye 6000 korona hozományával teljes házi felszereléssel bíró nőt ki volna hajlandó feleségül venni. Levelek boldogság után vágyó derék barna D. A. özvegy, Arad főposta. 2527

Egy csinos,

fiatal, szolid leány cukrászdába elárusítónőnek felvétetik. Cim a kiadóban. 2528

Jó házikoszt

kapható házon kívülre is Csernovics Péter-u. 14. sz. alatt. 2524

Biztosítási

tízletszerzők magas jutalékkal és fix fizetéssel felvétetnek. Ajánlatok Arad, Postafiók 26. alá intézendők. 2335

Eladó!

Építési anyag: u. m. fa 12 mtr. hosszú, deszkák, vasablakok, utcai fa álló kerítés, jutányos árban eladók az aradi Waggongyár műhelyeinek bontásából. Az anyag tekintve hosszú méreteire, igen alkalmas gazdasági építkezésekhez. Bővebbet a helyszínen. 2334

Egy terem

ujonnan átalakítva bárminemű célra azonnal kiadó Boczkó-utca 8. sz. 2470

Papírkalapoknak

való krepp- és selyempapírok nagy választékban. Aradi felvételi és egyéb képes levelező-lapok nagyban és kicsinyben. Irodai cikkek, valamint üzleti könyvek kitűnő minőségben. Névjegyek és nyomtatványok. Egész könyvtárak vétele. Kerpel Izsó könyv- és papírkereskedése Aradon. Telefon 385. 262

Fényképezési cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképezési lencsék bármely minőségben, s az összes fényképezési kellékek és újdonságok rendkívüli előnyárban. Bloch H. papírkereskedése és könyvnyomdája. Fényképezési cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánatra ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Egy jóerkölcsű fiu

tanulónak, egy pedig kifutónak felvétetik Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében, Arad. 173

Egy jóforgalmu fodrászüzlet

azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2471

Nagy elegáns koffer eladó.

Czim a kiadóhivatalban.

A n. é. közönség figyelmébe!

Értesítés!

Tisztelettel értesítem a n. érd. közönséget, hogy a mai napon Szabadság-tér 17. szám (Dr. Schwartz Jenő ház) alatt

fiu gyermek-ruha készítői Salont nyitottam, 1363

ahol a legmagasabb igényeknek megfelelő munkát teljesítek a legjutányosabb árak mellett. Kérem a n. é. közönség b. pártfogását, tisztelettel

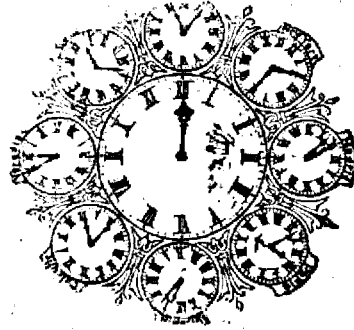
FERENCZ A.

Figyelem!

Hol lehet olcsón órákat venni és jól javíttatni? Csakis

VÁRADY JÁNOS órásnál

Arad, Boros Béni-tér 16. sz. a.
(Vanicsek-ház.) 2072

ahol egyszersmind zálogcédulákat tört arany- és ezüst árut legmagasabb ár mellett veszek és átcserelek.

Engelhardt-féle

Chassalla Sandalok

hölgyek, urak és gyermekek részére 2096

tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában kaphatók.

286—1908. g. sz.

Árverési hirdetés.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a jelenleg Császi Mátyás által bérelt nagylegelőbéli 778. sz. 5 hold 3 évi bérlete iránt folyó évi július hó 5-én d. e. 10 órakor a jelenlegi bérlő kárára és veszélyére árverést tart.

Kikiáltási ár: 12 korona 20 fillér holdanként és évenként.

Bánatpénzü letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Árlejtési hirdetés.

A talácsi gör. kel. rom. iskolaépület javítása és átalakítása céljából az aradi gör. kel. rom. szentszék által 30021—1909. szám alatt jóváhagyott terv- és költségjegyzék alapján f. évi július hó 7-én délután 4 órakor a lelkész lakásán új szóbeli árlejtés fog tartatni a nagyhalmágyi gör. kel. rom. esperes vezetése alatt.

Feltételek:

Kikiáltási ár 5573 kor. 18 fill., azaz ötezeröttszázhetvehárom korona tizenhét fillér.

Pályázók kötelesek az árlejtés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10 százalékát az egyházigazgatásnak letenni.

Az összes munkálatok csak egy vállalkozónak adassanak át.

A hitközség fenntartja magának azon jogot, hogy a munkálatokat a vállalkozók közül annak adja, amelyikben leginkább megbizik.

Az árlejtésen résztvevők semmi címen napidíjat, vagy egyéb költséget fel nem számíthatnak s nem is követelhetnek.

A talácsi gör. kel. román hitközségnek 1909. évi június hó 30 án tartott üléséből.

Harducz Pável,
hitközségi elnök.

2528